

ABONAMENTUL:

Pe an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrișei N-rul 1 a

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

S'aprend candelile.

1812. 3/15 Noemvrie — 1912 2/15 Noemvrie.

Arad, 15 Noemvrie.

Cine ar putea să spuie în câteva cuvinte povestea unui veac și unde este cuvântul care să restrângă înțelesul întreg al muncii de un veac. Suntem atât de departe azi de clipa, în care s'a aprins cel dintâi opaiț culturii românești în aceste înstrăinate locuri și revocându-ne în memorie sbuciumul luptelor de acum o sută de ani, simțim cum sufletul nostru se pierde mereu ca „într'o mare de visări albe și senine”, plin de evlavie în fața celor ce-au putut să rămână pentru totdeauna viile simboluri ale sforțarilor noastre culturale, în fața întemeietorilor celei dintâi școale românești pentru creșterea învățătorilor, aici, la marginile dinspre asfințit ale pământului românesc.

Oricât de vulcanic terenul pe care au fost așezate aceste modeste cetăți de viață românească, ele au resistat neclintite. — ba în preajma lor s'au prabușit zagazuri, s'au deschis orizonturi noua și oerotite de crucea noastră strămoșească s'au întărit mereu spre siguranța națională a trei părți de țeară și spre chizașia misiunii ce avem în progresul unui neam întreg.

Sau sfărâmat în fața școlii românești zagazurile ierarhiei slave și iată ca azi, după un veac împlinit, școala noastră e cel dintâi așezământ cultural în marele ținut al Aradului. Din modest opaiț ce-a fost, azi e torța simbolică a culturii românești dela hotare și în jurul ei s'aprend mereu, candelile, pâua de parte prin cele dintâi vai ale dealurilor ardelenene, — oricât ura rasei care ne dușmănește își întetește suflarea ca să le stângă. Chiar aici în Arad sub aripile vechilor școale își ia acum ființa școala de fete, — un nou și strălucit elenodiu pentru episcopia românească, o noua floare de lumină, răsărită pe ruinele atâtor zagazuri sfărâmate...

N'au avut aceste trei părți de țeară, Aradul, Banatul și Bihorul niciodată o sarbătoare mai sfântă ca cea de azi. N'au avut românii din părțile ungurene, niciodată, un prilej atât de binecuvântat să marturisească, dimpreună cu frații lor de pretutindeni, credința pentru același ideal. Și vor face această mărturisire așa, ca să fie auzita de întreg pământul românesc.

Suntem în ajunul mărturisirii noastre. În mii de sate românești picura azi glas evlavios de toacă și în mii de biserițe s'aprend acum candelile... Și, în aceste clipe de elevație, gândul nostru se oprește asupra fericitului corp profesoral, caruia i s'a dat să veghieze astăzi, într'un moment atât de rar, asupra școalelor și îi urâm cu însufletire să poată călăuzi și de aci înainte aceste școale — cu raza eternului ideal românesc!

Dați-ne filme românești.

— Cu ocazia adunării generale a fondului de teatru. —

Arad, 15 Noemvrie.

Incepând stagiunile teatrelor naționale și fiindcă artiștii noștri caută cărări nouă spre a ridica nivelul și succesele artei noastre teatrale, avem un cuvânt către oamenii de propagandă ai acestor mișcări.

Ideile de mai jos sunt izvorite din înalta vieții noastre sociale și din perspectivele unui viitor mai promițător, totodată este o cale iscusită prin care arta noastră teatrală atât de desvoită în Regatul României ar trece la noi, cu toată puterea ei de fascinare, în ciuda tuturor opreliștelor venite din partea guvernelor de aici.

Avem înaintea ochilor toată iubirea și emoțiunea cu care publicul nostru, dela orașe, înzestrat cu cele mai calde sentimente pentru arta noastră teatrală, urmărește orice reprezentare de diletanți în jocul unei bucați, fie cât de puțin valoroase. Ne reimprospatam apoi impresiile câștigate din viața proprie când ne aducem aminte de curentele sonore care au urmat după câteva reprezentații teatrale aranjate în satele de pe valea Timișului de o tinerime mai mult idealistă decât pricepătoare.

În legătura cu aceste îmbucurătoare realități ni se deschid deodată perspective grandioase când ne gândim că epoeala invențiune a genialului Edison — cinematograful — da o posibilitate fructuoasă pentru alimentarea acestor ilustre însușiri ale neamului nostru. Artă noastră teatrală din Regat ar putea să-și facă către noi o punte peste mării granițelor bipe pazite și dacă graiul dulce al limbii noastre nici nu-l vom auzi din figurile amuțite ale actorilor, totuși pe pânza albă o să vedem grandioasele persoane din istoria noastră a tuturor ale lui Ștefanița Voda, Vlad Tepeș, etc. jucate cu tot talentul inspirațiunii de numeroșii noștri actori mari: Bulandra, Demetriad și toți ceilalți.

În locul pieselor de senzație care se reprezintă în timpul de față — mii și sute în capitale și orașele, suoborind nivelul sentimentelor robile a celor ce le privesc, am putea privi cu admirație piesele marelui nostru Caragiale și opera lui ar putea fi gustată până chiar și în satele noastre împrăștiind pretutindeni noblețea și conștiință.

Actorii noștri mari, spre încântarea noastră, stau pe un nivel de altruism și de propagandă: fiecare în parte un poet sau propagandist conștient. Materialismul profesional din lumea mare la actorii noștri mari nu a prins: individual tuturor le sta înaintea ochilor ca servese artei teatrale a unui neam împărțit sub șapte împărății. Putința propagandei — o știm din trecut atât apropiat cât și îndepărtat — a fost cuprinsă cu căldură și desăvârșită cu o ideală desinteresare.

Cuvântul nostru câștigă deci în putere când, atragem atențiunea competenților factori, fiindcă avem documentul continuității. Știm deocamdată numai din referadele ziarelor — că acest teren a fost deja considerat cu cele mai apreciable atențiuni când conducerea Teatrului Național din București a re-improspatat cu aparat desăvârșit fazele marcante ale Războiului pentru neatarnare, pentru a fi eternizate pe seama cinematografierei și în consecință pe seama tuturor generațiilor a întreg neamului nostru românesc de cinci-sprezece milioane.

Mai am putea aminti că și până acum mâni inconștiente și afară de sferile noastre — firma Gaumont din București și altele — au eternizat subiecte fascinante din viața noastră... (chiar în Budapesta am putut vedea desvâlirea monumentului lui Cogălniceanu, sbornul lui Vlaicu, parții pitorești, ocupațiuni rurale etc.) Efectele acestor reprezentări au fost covârșitoare. Cu atât mai favorabile prognoștice putem profeti unei activități în sensul celor de sus: avem credința firma că la aceasta eventualitate se vor mișca masele mari ale poporului dornic de conștiință și progres.

Perspectivele pentru viitor par a fi pline de succes. Societatea pentru fond de teatru ar avea terenul cel mai rodnic pentru scopurile sale, și atunci când timpul ne va aduce trupa noastră de actori, publicul nostru va fi deja în toată priceperii și a plăcerii artistice. Credem că Societatea teatrală așa pe cum la timpul său a știut prin un altruism caracteristic să procure un gramophon aperceptiv pentru mântuirea doinelor noastre naționale, tot astfel se va hotări a face experiența cu reprezentațiile cinematografice imediat ce i-se va da posibilitatea să aibă filme teatrale românești. Ușurința propagandelor pare evidentă, când filialele acestei societăți vor putea să aibă câte un aparat cinematografic la dispoziție și în zile de sarbătoare să iasă la sate reprezentând operele cele mai valoroase ale artei noastre naționale. Așa-i că în acest fel nu va fi necesar să plece un șir de trasuri cu scânduri, scene, recuzite, îmbracaminte, diletanți și maștri constructori ca astfel în ultima țință să se reprezinte după atâta risipă de energie o piesa ușoară în cadre de diletantism? Studiul avansat a unei invențiuni norocoase, dar încă neexploatate, aduce pentru noi deodată perspective largi pentru cauza noastră publică, pe deoparte cu o executare simplă, pe de alta parte prin succese care au multilaterale valori.

Societatea noastră pentru fond de teatru paralel cu Teatrele naționale din Regat, a adus enorme propașiri pentru teatrul românesc. Situațiunea avansată a lumii moderne ne face să dam acestei chestiuni o importanță cu atât mai mare, cu cât e de crezut că laboriozitatea altruistă a fruntașilor noștri se va putea valoriza în masele mari ale poporului

tocmai prin felul acesta norocos al cinematogafiei. Dragostea atât de ideală a celor mulți cătră conducătorii săi, va putea fi alimentată din nou prin o faptă, pe lângă ce rezultatele finale pur artistice, aduc hotărât înaintea cauza proprie a Societăților teatrale. Talentele se vor putea desvolta sub școala celor mai mari trageđiani ce îi are neamul nostru, iar milioanele neamului nostru vor avea ocaziuni din belșug a-și alimenta încrederea în sine. Pe lângă acestea se va putea retușa aceea înclinațiune cătră delectare care are ca bază culturi străine, ba chiar tendințe de bagatelizare a idcilor și sentimentelor.

Prezentul ne îmbie o cale promițătoare, numai condiția principală să o avem: filmele noastre și piesele noastre. (V.)

Expozeul lui Bilinski. Comisiunea bosniacă a delegațiunii austriace, întrunindu-se ieri, a discutat chestiunea căilor ferate bosniace. Punctul culminant al ședinței a fost expozeul ministrului Bilinski, care a dat lămuriri amănunțite asupra importanței noilor linii ferate și a cheltuielilor împreunate cu construirea lor. După o scurtă discuție ce a urmat expozeului, comisiunea a primit proiectul prezentat de referentul Korosec.

Svonuri despre demisiunea lui Cuvaj. În cercurile politice din Viena se vorbește din nou de apropiata demisiune a lui Cuvaj și de înlocuirea regimului de acum printr'un guvern militar în frunte cu baronul Rhemen, comandantul unui corp de armată. Oficios se desminte știrea de mai sus, însă e mai mult decât probabil că ea totuși cuprinde un sâmbure de adevăr.

Ministrul Bilinski în audiență. Ministrul comun de finanțe a fost primit ieri în audiență la M. Sa. Audiența a durat o oră și un sfert. M. Sa a dat sancțiunea prealabilă proiectului despre construirea nouilor linii ferate în Bosnia.

Bugetul ministerului de culte. Comisiunea de finanțe a camerei ungare și-a continuat ieri debaterile. În ședința de ieri s'a discutat și s'a primit preliminarul de buget al ministerului de culte. Tot în ședința de ieri s'o primit și preliminarul de buget al ministerului de honvezi. Azi probabil, se va termina discuția în comisiunea de finanțe.

Legea românească — legea ungurească.

II.

„...Nouă, iată, ne-a liferat Lukács un mare — tun. Așa l-a vărsat, ca și cum își vărsa oarecând Gábor Áron tunurile sale. Nu avea bronz, nu avea otel; el le vărsa numai din clopotele satelor săcuiești dar părea că duhul săcuiesc să sălășluia în ele; părea că patriotismul săcuilor durduia în gloanțele lor, și tunurile lui Gábor Áron câștigau lupte pe seama maghiarilor.

„Un astfel de tun e pentru noi episcopia maghiară”...

„Budapesti Hirlep” Nr. 161.

Înainte de a face aplicația celor expuse în articolul precedent (Nrul 238 al „Românului”) mi-se pare de folos, mai insist în firul ideilor ce am atins. Am observat, că unora li-se pare cam straniu chipul, în care le-am prezentat episcopia maghiară; altora li-se pare cam fantastic planul, ce am spus că-l urmăresc creatorii acestei instituții nouă a statului maghiar.

Nu mă miră de loc pusilanimitatea alor noștri. Prea ne este strimt cercul, în care ne învărtim; prea ne este îngust orizontul în care privim lucrurile. De aceea la orice pas ne lovim — de noi înșine. Ne pierdem în nimicuri, și nu mai vedem *pădurea* — de copaci... Îndată ne certăm apoi pe tema de „unit” sau „neunit” și nu ne dăm seamă, că în cutare chestie — fie și de colorit confesional — esența nu mai e chestia *confesională*, ci e vorba de o vitală chestie *națională*, care ne privește pe *toți*, absolut pe *toți*, fără de nici o deosebire. O atare chestiune e aceasta a episcopiei maghiare.

Dar să revin. Dacă s'a părut cuiva cam fantastic orizontul ce l-am desemnat, și cam exagerat — poate — proiectul ce l-am prezentat, ca un proiect urmărit de autorii episcopiei maghiare, asta vine numai de acolo, că noi nu urmărim cu destulă atențiune ceea ce se publică în ziarele ungurești. Știm noi prea bine, că mulți fruntași români cetesc — poate cu preferință — ziarele ungurești.

E un simptom trist al vieții noastre, la aceasta mă gândesc acum. Ci conștient la noi nime — nici chiar publiciști noi — nu urmăresc, poate nu *pot* urmări, cu toată atențiune, publicațiunile, ce ne pârăle presei maghiare, și prin urmare nu în curent cu tot ceea ce ar trebui să știim, tru a fi bine orientați. Destul de trist, mai suntem organizați astăzi nici ca în vremea lui *Inocențiu M. Klein* și *P. P. Aradici*, cari aveau agenții lor în *Roma* și *Viena*; destul de rău stăm, dacă s'a putut tâmpla acum, când toți vlădicii noștri sunt elevi ai școalelor romane, ca să nu vorbim *prindă*, ca din senin, cum se zice, un mare ca al episcopiei maghiare.

Dar eu nu vorbesc acum de lipsa noastră de orientare și informație diplomatică, ci de faptul, că nici ceea ce se publică prin ziarele noastre trec zilnic prin mână, nu ne este cum trebuie pentru că presa noastră politică, nu ne rește sistematic aceste publicațiuni. Dacă ce țin să mă opresc mai mult la idea ce pus în relief, și să arăt, cu nouă dovezi, noul făt al episcopiei maghiare e meritul lucruri cu mult mai mari, de cum pare nouă până acum.

Nu e vorbă pur și simplu de o nouă copie, — de care să te poți bucura, ca și hieriei noștri gr. cat., pentru cari școala vlădicești catolice sunt tot atâtea cetățeni, promovează pietatea și virtutea școlară („Unirea” Nr. 97) ci e vorba de o nouă formă a *legii ungurești*, menită să înlocuiască *legea românească*, și de o nouă instituție a statului unguresc, menită a lucra la realizarea urgentă, spre care țintesc toate organizațiile și organizațiile mai nouă ale țării.

Ca să se vadă odată bine acest lucru lângă cele expuse, mai atrag băgarea seamă și la cele ce urmează.

În articolul anterior am citat, din memorie, vorba ziarului „Bud. Hirlep”, despre *nul cel mare*, cu care se vor „zdrobi naționalitățile”. Ca orice citat din memorie am dat în acel pasaj *înfelesul*, dar nu chiar vântul ziarului maghiar. Pentru precizie

Informațiuni literare.

1. N. Davidescu, *Zâna din fundul lacului*. București. Alfred Baer. 1912. — Prețul 0,50 b.

2. Maurice Maeterlinck, *Oaspele nepotit*. Piesă într'un act. Traducere de A. T. Stăniatiad. București MCMXII. — Prețul 0,50 bani.

3. L. Rebreanu, *Frământări*. Orăștie, 1912. — Prețul 1 leu 80 bani.

1. Dl N. Davidescu este un simbolist.

— În mod simbolic își va fi strâns opera într'un sfârc de ștreang?

Caștelul are multe desemnuri schițate: 1. insula (editoare într'un oval neregulat); 2. un șarpe cu un măr în gură; 3. o mână slabă ca mâinile lihnitilor din Indii pe vreme de foamete și ținând în mână un feșnic cu șapte luminări; 4. un ornament fără sens, dacă liniile nu sunt cumva doi căței ce sar, iar în colț un nas, un ochiu și o ceață; 5. cineva compus din cap și două mâni, fără trup și fără picioare; 6. alt ornament simbolic, unde văd un melc (literar?) și două pene; 7. alt ornament cu potcoave și spermatozi (?) macroscopizați; 8. alt ornament cu doi șerpi care se izbesc cu burțile și se măsoară voincoși din ochi; și un semn de între-

bare; 9. ornament cu laba găștii și covrigi; 10. ornament (incert); 11. o fonce compusă din cap fără ceață, două mâni și-o linie de picior; 12. ornament fără sens; 13. repetirea ornamentului de sub 4; 14. ornament covrigătesc; 15. ornament fără sens; 16. o floare într'un cerc, fără să se ridice la înălțimea artistică a florilor de pe lăzile brașovenești.

Artă!

A. M., desemnatorul vrăjitorului (de sub 5) și zânei (de sub 11) trebuie să fie un pictor care ascultă de comanda scriitorului. Altfel nu s'ar fi sacrificat capriciilor simboliste, obscure.

Povestea: Vrăjitorul Goce, care a dus o „viață de cercetări ascetice”, caută pe cineva, într'o seară în care văzduhul este plin de „vrăji alunecoase și verzi”. Nevăstuici, lilieci, licurici și cucuvăi se chiamă la dragoste. Luna iese ca o „femeie cu umerii goi”. Din umbre se întrupează o „făptură cu sâni și patimi”: E zâna din fundul lacului, e „mirajul dorințelor” de ascet ale lui Goce. Se duc la fund, într'un palat de granit. Aici traiu, neneaco! Lyena (zâna) „se ridică tremurătoare și se aruncă peste trupul întins al amantului; ochii ei de panteră morfinată de vis răsfrângeau strălucirea abanosului topit.” Goce tot mai deschide însă ochii. Și ce vede Goce pe sânul său? Nuferi! Dar pe pânțele? Crini! Dar pe picioare? Lotuși! (Verba ipsissima p. 13, jos). Lyena mușcă înainte; și sărută cu sărutarea ei cu gust de „acizi”. Și astfel Lyena îl mănăcă pe vrăjitorul Goce: —

mărturie d. N. Davidescu, care a fost în petul de granit al zânei cu sărutări acidice și este om serios și departe de a-și bate joc de cetitorii români.

Goce și Lyena vor rămânea un monument naivitate literară.

2. *Oaspele nepotit* este opera lui Maeterlinck. Și ca atare trebuie cetită.

Veți găsi în ea o dramă de cele nouă, în care nu există conflict de patimi, ci, cum a zis el însuși, războiul tainic și zilnic al omului cu soasa. Ființa omului este mai bogată decât bogăția pasiunilor; dincolo de ele, în necunoscut pe lângă ele, la marginea cunoscutului este viața pe care cu mijloace de până acum putem târi la lumină, pe care trebuie s'o vedem în alt stil, cu totul diferit de al dramelor expositive, oratorice. De aceea eroii nu trebuie să fie amanți careucid, soți înșelați și răbunători, eroi grandioși; ei pot fi și oameni biceinuți. De exemplu: un bătrân care șade fotelul său și simte „legile vieții în marea tăcere a serii”.

Metoda dramatică a lui Maeterlinck lărgăște astfel sfera dramei. Și în „Oaspele nepotit” poate vedea destul de bine cum. Cetiti-l, și veți ști.

Deși, traducerea ar fi putut să fie mai înaltă și să nu ne ofere o frază ca: „E adevărat astăzi e întâia oară — dela nașterea mea — când mă simt la mine acasă, în mijlocul alor mei;”

care trebuie să ținem mai ales în lucruri serioase și grave, ca acesta, voi traduce așezându-mă în câteva părți din acest articol ce mi-a rămas în mână și care evocă tinerile din 1848 ale lui Gábor Áron. Articolul a apărut în 10 Iulie 1912, imediat ce s'a vestit ca *fapt* crearea episcopiei de Hajdudorog, și are acest curs de idei:

„Așa dar e gata. *Verbum caro factum* este: cuvântul trup s'a făcut. Guvernul vestește ziarelor, că Scaunul din Roma, pe baza hotărârii Congregației de propaganda fide (?), a aprobat ridicarea noii episcopii gr. cat. maghiare, și s'a învoit, ca aceea să aibă un *vicariat în Săcuime*. Această episcopie maghiară, regretabil, nu se întemeiază așa, ca diecezele românești și sârbești, pe *temeiul curat național*, — pentru că scaunul roman n'a mai fost aplicat a crea noue limbi vii, ca limbi liturgice. Roma restitue *biserica grecească*. După ce însă liturgia bisericilor orientale se întâmplă cu participarea mai largă și mai nemijlocită a credincioșilor la cultul dumnezeesc, de cum se face aceasta în ritul rom. cat., prin urmare, în *biserica aceasta, limba maghiară câștigă un rol mai mare și mai larg*.

„Că oare praxa cum va ofepta această nouă *cucerire*, asta atârână dela *credincioși* și dela *preoți*, căci doară și celelalte limbi vii mai mult *per usum et abusum* au devenit *limbi liturgice*, mai mult tolerate, decât decretate la Roma”.

„Aceasta e un mare *fapt național*, și n'aveți nici un motiv, nici cauză, a ascunde, că acest succes este meritul lui Héderváry și Lukács, și că atributul de lângă numele partidului *muncii naționale* acum întâia oră începe a lumina, *incandescent fiind de acest succes*.

„Storși și obosiți de hărțuielele politice, indispuși și amăriți la vederea certelor de partid, cari curg între politicienii maghiari, vestea despre *această episcopie*, despre *această importantă avansare a maghiarimei*, o primim ca un pocal de aur cu apă rece de izvor, și pare că *renaștem și întinerim de ea*”.

„Lukács L. și colegul său austriac se luptă în Viena cu domniile militare, cari cer tunuri de oțel, în locul celor de bronz, cer corăbii *Dreadnought*, cer arme noue, cer milioane. În hărțuiala asta ne năpădesc sudorile. Căci doar aici acasă ar trebui să aducem la putința unui traiu omenesc pe funcționarii comitatelor, pe învățători și profesori; dar acolo sus, la Viena, le trebuie arme, acro-

plane și tunuri noue. Cum vor ieși din această luptă cu generalii, nu știm; dar *nouă*, cari lucrăm cu oștirile de plumb a literilor, cari mobilizăm idei și propagăm și propovăduim lumina, știința, dragostea și munca, *nouă iată ne-a lăsat deja Lukács un mare — tun*. El așa și-l'a vărsat, cum le vărsa Gábor Áron pe ale sale tunuri. N'avea bronz, n'avea oțel, ci le-a vărsat numai din clopotele satelor săcuiești, dar în ele se sălășluia *duhul Săcuilor*, în gloanțele lor durduia *patriotismul Săcuilor* și Gábor Áron *câștiga lupte pentru maghiari*.

„Așa fel de tun este pentru noi *episcopia maghiară*.

„*Sălășluiescă-se în ea spiritul maghiar cel sfânt*. Darul lui să împrejmuie pe cei ce vor ajunge sub scutul ei.

„E un *tun*, care nu imprăstie moarte, ci dragoste și mântuire, *patriotism maghiar și credință maghiară*.

„*Dumnezeul Maghiarilor* intră acum acolo, unde până acum cu cuvântul lui Dumnezeu se propovăduia ura contra Maghiarilor.

„*Limba maghiară a ajuns limbă de altar* (limbă liturgică) *acolo*, unde până acum ziceau, că e păcat a adora pe Dumnezeu ungurește”. („A magyar püspökség” *Bud. Hirlap*, Nr. 161.)

Așa vorbea *Budapesti Hirlap* îndată la primirea vestei despre noua episcopie. Limbajul acestui organ al imperialismului maghiar e clar. Episcopia, ce e drept, se numește *greacă*, dar ca să devie maghiară de *fapt* atârână numai dela credincioși și preoți. Să se facă *us* și Roma va tolera.

Acesta este tunul nostru cel mare, cu care vom lupta apoi și câștiga învingerile elementului maghiar.

Cum? Asta ne-o spune deadreptul, dar o putem înțelege și noi, dacă ne vom gândi nițel. Este adecă o deosebire mare între ritul grecesc și cel latinesc. În cel grecesc poporul are la liturgie rol însemnat, atârână deci dela popor, ca *liturgia să devie maghiară!*

Didina): când descrii *Golanii*, care trăiesc din exploatarea amantelor lor, cred că interesul nu mi-l pot trezi faptele scârboase ce mi se povestesc, ci psihologia caracteristică a acelor oameni. Și ea lipsește. Lipsind psihologia, brutalitatea faptelor, rămasă în forme generale, în linii generale, nu trezește nici interesul intelectual ce am fi în stare să le consacram.

Defectul este general. Faptul că ici și acolo găsim câte un pasaj care face excepție dela regula generală, cum este de ex. mișcarea bătrânului Cordea din *Lacrima* (p. 50—51) ne servește drept slabă mângăiere. Este chiar probabil că autorul nu-și dă seamă de acest defect, care se vede mai bine tocmai în *Dintele așezat* — în fruntea volumului.

Să mai așteptăm.

G. Bogdan-Duică.

Zile critice.

Viena, 14 Noemvrie.

Ultimele evenimente din parlamentul austriac au contribuit în măsură mare la sporirea nervozității în cercurile dela curte. Dintr'un isvor bine informat aflăm că moștenitorul de tron, arhiducele Francisc Ferdinand, este foarte indignat de faptul că unele elemente ale parlamentului austriac în situația actuală lucră împotriva intereselor monarhiei noastre, și anume într'un mod fățiș și drastic. Din cauza acestor expresii s'a zvonit deodată că parlamentul austriac va fi sau ajurnat sau închis, căci nime nu-și face iluzia că sesiunea unui parlament, în care un deputat apără pretențiile Sârbiei împotriva intereselor monarhiei și-l declară pe un ministru, numit de M. Sa, matur pentru temniță, și toate aceste într'o epocă așa de critică, un astfel de parlament nu mai este expresia voinței țării și a opiniei publice.

Pe lângă aceste întâmplări penibile mai vine și întunecata situație politică din Ungaria care nu s'a limpezit deloc până acuma. Parlamentul ungar, care în urma faimosului proiect de lege electorală exclude dela cel mai elementar drept politic toate naționalitățile nemaghiare din Ungaria, este și așa caricatura unei reprezentanțe a poporului, iar prin excluderea partidelor opoziționiste dela ședințe a devenit un parlament trunchiat. Toate aceste fapte vorbesc destul de eclatant. Înainte de câțeva vreme nime n'ar fi crezut că-i posibil, nici chiar în cercurile politice hipnotizate de Maghiari, că sistemul dualist se va zdruncina așa de grabă, dar nici că o Ungarie independentă ar fi posibilă după cum o doresc Ungurii, ci că mai degrabă sistemul actual al monarhiei noastre va trebui să facă loc altui sistem politic: unei *Austrii mari*, după cum a proiectat-o dl Dr. Aurel C. Popovici.

Austriacus.

„In Hungaria Felix”.

O judecată a preturei din Ighiu.

În vara anului 1910 am fost pedepsiți următorii: Paul Ludoșan, Demetriu Ludoșan, Iuliu Anghel, George Popa, Andrei Istrate, Lucian I. Chișbach, Traian Dobo, Nicolae Jăncău, Silvestru Morușca, Aureliu Morușca, Mateiu Morușca, Antonie Constantin și Augustin Dumitrean cu câte 3 zile arest și 50 cor. amendă în bani; pentru că am fi cântat cântări revoluționare.

Să vedem modul de judecată în o țară cultă. Fiind chemați la pretură fără ca să știm penitruce, la provocarea pretorului în limba maghiară, noi folosindu-ne de dreptul nostru, îi răspundeam în limba noastră care l-a infuriat pe pretorele Hadadi de și-a sfârmat în țândări tabacherea ce-o ținea în mâni izbindu-o de podeală — spre marea noastră bucurie — apoi fără de a ne mai întreba cari suntem vinovați, ne croește pedeapsa de mai sus. Dar nu s'a mulțumit cu atât ci telefonând după jandarmi, a voit să ne înfrice, sau să ne orbească văzând penele sclipicioase de cocoș. Însă s'a înșelat, căci deși stăteau cocoșii cu baioneta pe pușcă, din noi totuș n'a fost în stare a scoate un cuvânt unguresc.

După ce a fost ticluită judecata a întrebat pe un cocoș de al lor, care înainte a fost țigan, dar azi bun patriot, că toți suntem aici, cari am cântat? La ceace țiganul privind șiret peste noi răspunse că da și arătând pe tânărul Aurel Morușca, (care pe timpul când am cântat noi a fost în Șeica) a zis: „ezt megis fogtam, de elszaladt. (Pe asta l-am și prins dar mi-a scăpat). Notez, că noi nici pene de cocoș nu am zărit, de cum jandarmi și jur ori și când, că nici jandarmii nu ne-au văzut pe noi, ci desigur vre-un botezat cu 5 pițule ne-a dat în vileag fiindcă chiar pe atunci erau cam multe conflicte între români și năpărcile patriotice din loc, pentru alegerea de deputat.

Văzându-ne pe atâți românași laolaltă, pe semne s'au temut de revoluție, că ungurașii-s viteji de gură nevoie mare, dar altcum fricoși

Deși *nu-i cel mai bun* Maeterlinck care ni s'ar fi putut da, pentru că, la urma urmelor, sentimentele senile ale unui bunic orb n'au nici o putere convingătoare: Senzația că oaspele nepoftit, care-i chiar moartea, ar fi stat la masă cu orbul, o parte avea el, orbul, bunicul; dar că oaspele a plecat luând cu sine sufletul lăuzei bolnave, care într'adevăr moare chiar în aceste momente, este un lirism forțat, este un necunoscut care nu este, un pretins necunoscut este revelație stoarsă cu forțepsul.

Admitem totuș lirismul virtuos, admitem tot dialog, admitem noua direcție: a interpretării adânci și nuanțate a vietii simple și cetim și „Oaspele nepoftit”, însă ca una din primele încercări cari nu ne entusiasmează de loc.

Fiind vorba de Maeterlinck mi-aduc aminte că astă vară a apărut despre el — în editura „Flacăra” — o cărticică de d. Pompiliu Eliade: cu privire la Maurice Maeterlinck (1912; prețul 1 leu), care s'ar putea ceti în Ardeal ca orientare generală, de care firește nu are nevoie cine poate ceti pe autor. Mai ales nu pentru motivul că studiul d-lui P. Eliade este mai mult re-toric, decât adânc și complet.

S. L. Rebreanu este un povestitor care și-a ales pentru studiile sale novelistice un domeniu de-asupra puterilor sale.

Când pleci, ca în *Calcușul*, pe urmele pungașilor cartofori brutali, care se înjură, se bat și apoi tot se culcă în îmbrățișeri sensuale (ca

MED. UNIV.
DR. CORNELIU DĂRĂMUȘ,
SPECIALIST ÎN BOALE DE FEMEI ȘI
SPECIALIST ÎN MORBURI DE DINȚI

ALBA-IULIA (PIAȚĂ).
ORDINEAZĂ: dela 8—10 pen-
tru boale de femei. Dela: 2—5
pentru morburi de dinți. —

(Da 537—20)

de își ies din piele. Când am eșit dela pretură, piața era plină de jandarmi cari ne-au provocat în chip neomenesc: „oszoljanak szét” (împrăștiati-vă) însă noi nici gând nu avem, ci am mers mai departe. Eu nu îmi puteam descrie bucuria ce simțiam, văzând că eu numai de 17 ani fiind și poartă frică și de mine fiind în societatea celorlalți 12.

În ziua următoare și noi ca soarele, când fugi dela mătă la căne am apelat la comitele suprem, deși știam că mare succes nu vom avea, nici nu ne-am înșelat. Dar decizia pretorială a fost „subscrișă” și de această instanță judecătorească, cu o mică schimbare că anume I. Anghel sub pretext de nevrâstnicie a fost absolvat de pedeapsă.

Iar eu, care sunt de aceeași etate, am să-mi împlinesc pedeapsa, căci pe semne văd în mine sufletul moșului din anii de răzvrătire și cred că prin aceasta mă îmbănzesc. Însă îl comoățimesc că amar se înșală, pentru că nu-mi pot închipui ca cineva să iubească pe acela, care te judecă pe nedrept într'un mod atât de neomenesc. Și le mulțămese din adâncul inimii, căci prin aceasta mi-au dat nou izvor de puteri de a-mi iubi neamul și mi-au stârnit o ură nemărginită față de întreg neamul lor.

Pentru nația mea nu numai 3 zile, ci întreagă viața sunt în ori ce moment gata de a mi-o jertfi.

Aș dori mult ca fiecare român să fie judecat numai odată de d-ta dle Vadadi, atunci aș fi sigur că nu am mai avea nemernicii de renegați.

Luând toată răspunderea asupra-mi:

Lucian I. Chișbach.

Gravaminele naționalităților în armată

Desbaterile din comisia de război a delegațiunii austriace. — Să învățăm din pățania Turciei. — Cum se poate demoraliza armata.

Cu ce drept se amestecă cei de dincolo de Laita în afacerile noastre interne? — strigă burzulușii ungurii de câte ori glasuri de critică se ridică în Austria în contra stărilor anarhice dela noi. Și ori de câte ori li s'ar răspunde, ei tot nu vor să înțeleagă ori se fac a nu înțelege, că destrăbălarea din Ungaria poate avea, la un moment dat, influență dezastruoasă nu numai asupra iresponsabililor conducători ai destinelor țării și a „națiunii”, ci în primul rând asupra sorții monarhiei habsburgice, care, din mila lui Dumnezeu, nu cuprinde numai pe cele 8 milioane de unguri. În momente critice, Viena totdeauna a recunoscut primejdia ce amenință monarhia din partea anarhiei ungurești. Așa și acum cu ocaziunea desbaterilor din delegațiuni. Și dacă nu tocmai Viena oficioasă, cel puțin bărbați cu greutate în politica monarhiei, au semnalat această primejdie în ședința de ieri a comisiunii de război, aleasă de delegațiunea austriacă.

Discursul lui Hruban.

Vorbind de războiul din Balcani, delegatul cel spune că ar fi timpul, să tragem și noi consecințele din cele ce s'au petrecut acolo. Infrângerea Turcilor a provocat-o în primul rând lipsa de disciplină, pe lângă care s'au alăturat și ne-numărate alte lipsuri, în armament și în aprovizionarea trupelor. Întrebă dacă la noi toate sunt în reglă. Insistă îndeosebi asupra referințelor de naționalitate în armată și atrage atențiunea guvernului comun asupra șicanelor la cari sunt supuși feciorii nemaghiari în unele regiamente din Ungaria.

Pentru ca să ne prezentăm perfect uniți în fata unui război, ne lipsește condițiunea principală: înțelegerea între naționalitățile monarhiei singura garanță sigură a unității monarhiei e, cu toate popoarele ei, fie cele din Austria, din Ungaria sau din Bosnia, să se simțească acasă, libertatea și înaintarea națională și culturală să le fie asigurate și toți, cu indivizi și membri ai

unei națiuni, să se bucure de aceleași drepturi. Durere, astăzi stăm cam departe de această stare ideală și mai ales în Ungaria, a vorbi în timpul de față de realizarea ei, se pare o adevărată utopie.

Vorbirea delegatului român Dr. Isopescu-Grecul.

Vorbind de raporturile de naționalitate în armata austro-ungară, d. Dr. Isopescu constată că în Ungaria drepturile limbei românești, în special la horezime sunt cu totul desconsiderate. Dar și în armata comună a prins rădăcini puternice șovinismul unguresc și intoleranța națională. În chestiunea limbei de comandă, românii primesc cu plăcere punctul de vedere al cercurilor conducătoare, că adevărul este, în interesul unității, nu poate fi alta decât cea germană. Protestează însă în contra abuzului ce se face în regimentele din Ungaria, unde, sub pretextul limbei de instrucție, se introduce limba maghiară cu scopul vădit de a desnaționaliza pe nemaghiari. Sunt ne-numărate cazuri, că ungurii aduc în regimente curat românești soldați unguri și când aceștia ajung la 20%, octroază regimentului întreg limba maghiară ca limbă de instrucție. În felul acesta, abstrăgând dela multe alte mizerii ce au să îndure din pricina că n'au avut norocul să se nască unguri, feciorii români numai mulțumiți nu pot fi cu situația. Și mai e un moment, pe care nu-i permis să-l scăpăm din vedere. În caz de război simpatii și adevărata cameraderie valorează mai mult decât orice altă considerație. Iată, păcatul mare al ungurilor, cari în loc de a promova înțelegerea cu naționalitățile, inventează din an în an, din zi în zi, noi mijloace de împilare împotriva lor.

După încheierea discuției, ministrul Auffenberg răspunde că are deplină încredere în patriotismul tuturor popoarelor din monarhie și și exprimă nădejdea că în caz de primejdie, interesele comune și însuflețirea pentru înaltul Tron le va uni pe toate într'un puternic zid de apărare.

Cronică din Paris.

Ce sunt zierele? — Anatole France pentru premiul Nobel. — Raymond Poincaré și Take Ionescu. — Dni Lyautey și Boutroux la Academia franceză.

Paris, 12 Noemvrie.

Deschid zierele de aici și de aiurea, și le găsesc pline cu amănuntele războiului din Balcani. Titluri mari se resită deasupra coloanelor, cu pronosticuri diplomatice, cu prezivțiuni strategice cu bilanțul cutărei lupte din trecut și a luptelor viitoare. Dar aceste pronosticuri diplomatice, aceste prezivțiuni strategice și combinațiunile politice cari le însoțesc variază în fiecare zi. Cele ce se scriu azi nu au nici o înrudire cu cele ce s'au scris ieri. Acelaș jurnalist e astăzi de o părere cu totul opusă părerilor sale din trecut. Și lucrul acesta pare firesc atât publicului cât și publicistului; nimeni nu-și aduce aminte de cele cetite ieri și alaltăieri. Fiecare zi care începe, aduce cu sine o rezervă nouă de planuri și credințe. Cu toate acestea, nimic mai sincer ca reflecțiile și convingerile cotidiene, atât de variate, atât de contradictorii. Ele sunt spontane, nestatornice și calde, ele ne dau măsura inconstanței evenimentelor omenesti.

Și zierele sunt oglinda cea mai fidelă a acestor evenimente. Cele cari au apărut, sunt ca și zilele din trecut cari, odată cu apusul soarelui, dispar pentru totdeauna pentru noi, într'un neant împreună cu rezultatele pasiunilor, ale durerilor, ale speranțelor noastre. Un ziar nu este altceva decât o zi din existența universală. În el sunt împreunate, în mănunchiu, ștuciumele cotidiene ale societății omenesti.

De aceea, cei cari vor scrie mai târziu istoria vremilor noastre, ar trebui să recurgă, ca la o mărturie pioasă și fidelă, la bietele foi de hârtie cari se numesc ziare și pe cari le uităm cu atâta ușurință. În ele vor găsi, vibratoare încă și pline de viață, convingerile noastre de fiecare zi. În ele vor găsi nădejdiile omenirii, așa cum le con-

cepem, și rezultatele, de multe ori trunchiate, mutilate și opuse ale acestor nădejdi, așa cum le împlinesc soarta. În ele vor găsi exemplele de vitejie din războaie, de cumintenția popoarelor, de energii cheltuite, pe cari posteritatea obișnuiește așa de adeseori să nu le ia în seamă. În ele vor găsi, în sfârșit, pulsul adevărat, percipat sau lent, al omenirii întreg din acea zi.

De aceea, ori de câteori dau peste vre-un număr vechiu de ziar, îl cetesc din cap până în cap, cu o melancolie pioasă. În el regăsesc o parte din trecut, din trecutul care a fost și al meu, din trecutul semenilor mei, în mijlocul, în timpul cărora am trăit. Și este bine să nu uităm de tot nici de suferințele, nici de bucuriile cari au fost. Ca mâne le întâlnim iarăși sub o altă înfățișare, dar cu acelaș fond omenesc.

Premiul Nobel pentru literatură se va oferi în acest an, după cum se aude, lui Anatole France. Vestea e primită în toate cercurile literare cu o bucurie vădită. Toată lumea așteaptă rezultatul definitiv al acestei selecțiuni, cu toții îi felicită pe membrii juriului Nobel, numai maestrul France, nu. Când îi pomenim de acest lucru încuntă din sprincene și întoarce vorba. I se pare că comisiunea Nobel exagerează. Și modestia marelui om nu este prefăcută. N'a refuzat el acum doi ani cravata de comandor al Legiunii de onoare, sub pretext că Victor Hugo și Lamartine nu au fost decât ofițeri ai aceluiaș ordin? Și cravata de comandor a fost oferită, după aceasta, lui Edmond Rostand care a primit-o, și bine a făcut.

În vremea aceasta, maestrul France, reintors de curind din Florența, urmează a duce o viață calmă și blândă în hotelul său din Villa Said. Războiul din Balcani îl interesează. El deplânge cu o egală duioșie victimele ambelor tabere beligerante, și se îndurerează la reflecția că speța omenescă este departe de a se lăpăda de strămoșescul instinct sanguinar. De aceea, Anatole France își poartă atenția aiurea, pe lucrurile simple și naive. Acum două săptămâni l-am întâlnit la rândul de pe Câmpiile-Elysee, unde privea cu o mulțumire vădită la concursiunile lui Guignol... Dar această întrevedere a mea cu maestrul va forma subiectul unui apropiat foileton în „Românul”...

— Francezii au început să se preocupe de pe acum de alegerea viitorului președinte al Republicii, în locul lui Armand Fallières, al cărui mandat expiră în Ianuarie. Un mare cotidian de aici, a și deschis un concurs în această privință. Pe zidurile capitalei sunt afișate cele douăzeci de capete ale candidaților la președinție. Chipul mongolic al dlui Clemenceau figurează alături de fața fină și distinsă a dlui Deschanel, dl Doumer alături de dl Dabose, etc. Cui îi va cădea înalta cinste de a governa Franța?

De sigur că mandatul viitorului președinte al Republicii nu va fi o sinecură. Evenimente imense se pregătesc pentru istoria Franței. Poate că sub viitorul înalt demnitar va izbucni redutabilul și de mult așteptatul război european, despre care se șoptește de atâta vreme și pe care actualul conflict din Balcani pare a-l prevesti. Viitorul ne va instrui.

D. Poincaré, lucrul acesta este știut, nu-și vapoare candidatura la președinție. Eminentul om de stat, are pentru mult timp încă, o chemare mai activă. Felul cum conduce el interesele Franței i-a câștigat încrederea, nu numai a patriei lui, dar și a Europei. Ministerul Poincaré, venit la putere în urma tulburii situațiuni ce a urmat incidentului dela Agadir, merită numele care i s'a dat atunci, numele de „mare minister”. Situațiunea din zilele noastre nu e mai puțin tulbură, nici mai puțin gravă.

Am aflat că, cu prilejul venirii la putere a dlui Take Ionescu, Raymond Poincaré a trimis fostului său confrate din procesul Hallier o telegramă de caldă felicitare. D. Poincaré poartă dlui Take Ionescu o stimă deosebită pentru calitățile sale personale, cât și pentru înalta sa capacitate de om de stat.

— Așa dar, generalul Lyantey a fost ales ca membru al Academiei, împreună cu marele filozof Boutroux. Franța întreagă a aplaudat la aceste alegeri, iară, bine înțeles de coteriile socialiste și anarhiste, a căror părere este de altfel perfect de neglijată în această țară. Socialiștii nu-l pot suferi pe eminentul militar din motive lesne de înțeles; iar dl Boutroux le este an-

patric fiindcă credințele lui sunt așa de departe de ale lor, D. Bourtrox este după cum se știe teoreticianul filozofiei idealiste, a unei filozofii care disprețuiește uritul, exaltează credința, patriotismul și frumosul. Socialiștii nu pot admite așa ceva.

Ei nu pot admite mai ales că strategia este o știință din cele mai grele, din cele mai complicate, nu de aceea presa lor s'a exclamat cu indignare la alegerea generalului Lyantey. Și cu toate acestea, nu e mic lucru să fii astăzi un strateg eminent. Strategia s'a complicat așa de mult în zilele noastre! Ea compoartă o cunoștință perfectă a științelor exacte și mai ales o pătrundere psihologică minunată a oamenilor și a situațiunii. „Strategia, a spus Napoleon, este o chestiune de psihologie”. C. R. B.

Din Miercurea.

Despre mișcarea vieții naționale pornită cu atâtă însuflețire de intelectualii din acest centru, cetățenii acestui prețuit ziar au avut ocaziune nu de mult a lua cunoștință. Acum cu bucurie pot raporta publicului mare, că drumul apucat s'a urmat mai departe. Fruntașii Miercureni necruțând osteneală și bani se silesc a ajuta la ridicarea cauzei românești, atât în direcție socială și politică, cât și pentru ajungerea la o mai bună stare materială, mai ales a țărănimii din loc și jur. Cred a face un bun serviciu cauzei, când amintesc câteva noutăți din cele mai proaspete.

Moșia „Albele” de pe teritoriul comunei noastre în mărime de circa 240 jug. cat., care mai înainte era 6—7 ani, pentru a nu ajunge în mâni străine, la propunerea dlui protopop Avram S. Pecurariu, a fost cumpărată de Consistorul gr. or. din Sibiu. Acum, văzând fruntașii de aici, grupați în jurul „Casei de păstrare”, că mulți dintre țărani doresc a cumpăra pământ, au făcut propunere Consistorului, să parceleze moșia amintită, ceea ce prin institutul „Casa de păstrare” de aici s'a și făcut, vânzându-se la țărani români din Miercurea, Cuntă și Cărpiniș. Institutul numit a făcut totodată cumpărătorilor toate ușurințele, pentru a putea plăti parcelele cumpărate de ei.

Astfel această moșie a ajuns în mâni românești, făcându-se un profit dublu, și anume material și național. Bucuria e cu atât mai mare, că nu s'a vândut la sași, cari materialicește stând mai bine ca ai noștri, ar fi fost în stare să pună bani mai grei. Însă ei nici nu au fost admiși la licitație.

Pentru luminarea poporului, intelectualii de aici au decis, ca sub egida „Asociațiunii”, să țină o serie de prelegeri în comună. Șirul acestora s'a și început, vorbind în 20 Oct. n. a. e. Nic. Simulescu despre „Cetatea Bălgradului”, iar Dr. Octavian Sglimbea despre asigurări. În 27 Oct. n. (Sf. Paraschiva), fiind această zi desemnată ca hram al școalei noastre gr. or., s'a aranjat de către învățătorii Ieronim Puia și Mateiu Scorobetu cu elevii școalei o serbare școlară împreună cu cântece în cor, declamări și teatru, — foarte bine reușită. Cu această ocaziune dl protopop Avram S. Pecurariu a ținut publicului (constător pe lângă țărani din mai toți intelectualii din loc, doamne și domnișoare) cari s'au prezentat în număr atât de mare, încât sala spațioasă a școalei nu mai era încăpătoare — o frumoasă vorbire ocazională, în care a stăruit mai ales asupra importanței școalei confesionale, apoi învățătorul Ieronim Puia a ținut o prelegere despre „greșelile în educația familială a copiilor”, ascultată cu mult interes.

În zilele de 3 și 4 Noembrie a avut loc în Miercurea adunarea anuală a învățătorilor din protopopiatul Miercurei și Săliștei. Învățătorii și învățătoarele au fost încredințați de mare cinste din partea Miercurenilor, cari i-au primit cu multă simpatie și largă ospitalitate. Cadrele acestei corespondențe nu-mi permit a mă extinde pentru a putea înfățișa în plină icoană chestiile desbătute cu această ocazie în adunare.

Tot în 5 Noembrie n. a. e. s'a aranjat din partea „Reuniunii rom. de cântări” din Miercurea, cu concursul corului inv. din tractul Săliște

— un concert din toate punctele de vedere foarte bine reușit. Publicul constător din intelectualitatea din loc și jur, între cari aproape toți învățătorii, cari se aflau cu prilejul conferinței în comună, — a fost în număr foarte mare. Venitul material a fost peste 230 cor., iar cel moral peste așteptare.

Tânărul cor al reuniunii noastre de cântări nu de mult înființată, a aranjat acum al 3-lea concert, dând dovadă de însuflețire și dragostea coriștilor și a conducătorilor ei, cari cu toții se silesc a nu rămânea mai înapoi față de condouitorii sași nici în cele artistice. E un lucru înălțător și dovadă de un deosebit tact al bravilor Miercureni faptul, că intelectualii, meseriașii și țărănimii merg mână în mână întru ajungerea țintei comune, ceea ce s'a putut observa și la cor, care încă a fost compus din aceste trei elemente.

Așa tablou admirabil ca cel constituit de elementele tuturor claselor societății românești din loc, rar am mai văzut!

Vorbind despre acest cor nu pot retăcea un lucru și anume, că sufletul acestuia pe lângă dirigent a fost până acum directorul executiv al „Casei de păstrare”, dl Dr. Octavian Sglimbea, acum director executiv al institutului „Ardeleana” din Orăștie, care mai înainte cu 3 ani, la venirea în această comună, a început a lucra pentru înființarea reuniunii de cântări, pregătind însuși sta-

tutele, cari au și fost aprobate și în scurt timp — prin sprijinul celorlalți intelectuali — și a văzut visul cu ochii.

Multe merite i-au fost recunoscute dlui Dr. Sglimbea din partea societății românești de aici, care ca expresiune a recunoștinței sale, din prilejul depărării din comuna noastră a aranjat în onoarea dsale o cină comună.

Regretăm din inimă, că s'a depărtat din mijlocul nostru pentru o așa persoană însuflețită pentru binele public, cu greu vom mai afla ea să o înlocuiască. Felicităm cu o cale pe dnii dela „Ardeleana”, asigurându-i, că o mai nimerită alegere la postul de director nu puteau face, iar societatea românească din Orăștie un mai harnic muncitor în afacerile obștești nu putea afla, precum e dl Dr. Octavian Sglimbea.

În 17 Noembrie n. a. e. se va ținea în comuna vecină Apoldul de jos adunarea generală a despărământului Miercurea al „Asociațiunii”, cu care prilej corul reuniunii noastre de cântări e invitat să execute unele cântări, pentru ca astfel să se facă cât mai atrăgătoare această adunare. Vom și merge cu toată dragostea.

Din aceste câteva știri se poate vedea, că fruntașii din Miercurea își fac cu conștiință datoria, dezvoltând o astfel de activitate, care poate servi de model și în alte locuri.

Războiul balcanic.

Răspunsul Sârbiei. — Rusia a ordonat mobilizarea? — Incordarea relațiilor austro-ruse. — Puterile contra Sârbiei. — Ce-ar trebui să facă Bulgaria pentru România. — Istovirea trupelor bulgare. — Tratatative de pace. — Condițiunile Bulgariei. — Pretențiile României. — S'a încheiat armistițiul? — Rusia în ajutorul Serbiei. — Propunerile lui Sassonav. — Franța pentru încheierea păcii. — Presă străină despre atitudinea României.

Arad, 15 Noembrie.

Am avut un moment iluzia că în relațiile diplomatice ale Europei s'a produs în ultimul timp o discordare, dar pare că ne-am înșelat. Cu toate asigurările ei de pace, Rusia, voind ca la o eventuală încheiere a păcii să poată exercita o presiune cât se poate de mare, a dat ordin de mobilizare. Și pacea aceasta între Turcia și coaliția balcanică pare că se apropie: Turcia înfrântă definitiv, a abandonat primul ei punct de vedere de a cere intervenția de pace a puterilor și s'a hotărât să trateze direct cu biruitoarii ei. Bulgariei îi este foarte binevoită propunerea unui armistițiu, căci este așa de istovită de puteri, a avut așa de mari pierderi, încât o nouă învingere așa de sângeroasă ca cele precedente, și ea este pierdută. Nu războiul din Balcani a fost periculos pentru pacea europeană, ci încheierea păcii, împărțirea Turciei, aceste poartă în sine germenele primejdiei, și de aceea fiecare stat stă gata să apere cu armele pretențiile sale. Monarha noastră și România vor și să-și afirme drepturile lor cu demnitate. Proximile zile ne vor aduce mari surprize: dacă învingătorii din Balcani își vor modera pretențiile lor și vor fi generoși cu Turcia, pacea europeană este asigurată; dacă însă nu, atunci se pot ivi complicații.

Răspunsul Serbiei.

Belgrad. — Regele Petru și primul-ministru Pasicic au sosit în Belgrad, unde va avea loc un consiliu de miniștri sub președinția regelui. Consiliul de miniștri va stabili răspunsul guvernului sârbesc la nota ambasadorului St. Ugron. Se svonește că răspunsul Serbiei va fi făcut într'un ton pașnic. Răspunsul va fi dat numai după pace Serbia va primi și răspunsurile aliaților ei în această privință.

Svonuri despre mobilizări rusești.

Constantinopol. — „Jeune Turque” primește știrea senzațională, că guvernul rusesc a ordonat mobilizarea armatei.

Presă sârbă și Austro-Ungaria.

Belgrad. — Ca răspuns la felul cum discută în ultimul timp presa austro-ungară chestia revendicărilor Serbiei cu privire la un port la marea Adriatică, ziarului oficios „Samoprava” spune următoarele:

Monarhia vecină nouă se teme că elementul sârbesc de sub sceptrul habsburgic își va îndrepta privirile către noi. Teama aceasta este lipsită de temei. Dacă frații noștri din Austro-Ungaria vor fi bine tratați ei vor fi mulțumiți și nu vor simți nevoia să apeleze la noi; dacă vor fi rău tratați atunci nu va fi vina Serbiei dacă sârbii din Austro-Ungaria vor urmări tendințe de alipire cu noi. Cazul acesta nu este însă specific elementului sârbesc ci este același și pentru celelalte naționalități cari trăiesc în Austro-Ungaria.

Articolul acesta a făcut o impresie puternică cu deosebire prin tonul său hotărât.

Ce-ar trebui să facă Bulgaria pentru România.

Londra. — „Daily Telegraph” publică următoarele declarațiuni pe care le-a făcut un bărbat de stat român, corespondentului său din București:

„România nu invidiază pe slavi și roadele victoriilor lor. Ceeace simte și gândește însă, este că, înaintea mobilizării din anul acesta, bulgarii ar fi plătit scump neutralitatea binevoitoare a României, fără de care războiul n'ar fi ajuns la succes și Bulgaria n'ar fi cules roadele lui. Bulgaria trebuie să fie acum recunoscătoare. Acesta e dreptul României față de Bulgaria și față de Europa întreagă. România i-ar fi urmat probabil exemplul amândurora și Europa s'ar fi aflat în fața unei conflagrații groaznice. Din această cauză poporul român așteaptă cu încredere simpatia Marilor Puteri.

„România nu a formulat cereri cu privire la compensații. E locul ca Bulgaria să facă pro-

pueri. România condamnă doctrina compensațiilor și preteră darul de bună voie.

Primul act de politeță din partea Bulgariei ar fi renunțarea voluntară, completă și definitivă la orice pretenții asupra Dobrogei. Forma cea mai eficace ce s'ar putea da unei asemenea declarațiuni ar fi o rectificare a actualei granițe românești. Orașul fortificat bulgar Silistra a fost totdeauna al României. Silistra dominează podul de peste Dunăre și deci linia ferată ce leagă Bucureștii cu Marea Neagră la Constanța. E lucru clar deci că cedarea Silistrei va fi punctul de plecare a întregii rectificări. Bulgarii recunosc cu siguranță aceasta și România ar vedea cu plăcere ca Bulgaria s'o spuie în mod spontan, pentru că dorește întărirea raporturilor amicale cu vecinul slav.

Există apoi o parte a teritoriului bulgar locuit în special de turci, pomaci, ouțovlahi și aproape de loc bulgari, care ar putea fi socotită în rectificarea graniței și prin care nu s'ar răpi Bulgariei nici un concetățean. Această parte a Bulgariei poate fi mai precis desenată, ca un teritoriu închis în actuala graniță de sud a României și o linie trasă dela Dunăre drept peste Rusciuk, spre Marea Neagră, la nord de Varna”.

Incordarea relațiilor austro-ruse.

Constantinopol. — „Alemdar” află că ministrul turci din Viena și Petersburg au raportat ministrului de externe că relațiile dintre Rusia și Austro-Ungaria sunt cât se poate de încurcate.

Din cercurile diplomatice se anunță că ministrul de externe rus Sassanow i-a comunicat ministrului turc din Petersburg că războiul din Balcani poate fi terminat imediat, dacă Turcia dă autonomia Macedoniei, cedează Ueskuebul sârbilor, San Giovanni di Medua muntenegrenilor, iar bulgarilor să le dea despăgubiri în bani.

Poarta, pe baza raportului făcut de Hilmi pașa, ministrul Turciei la Viena, a respins această propunere a lui Sassanow. Austro-Ungaria nu cere decât orașul Plevje și în schimb va împiedeca statele balcanice de a formula pretenții exagerate sprijinind Turcia într-o eventuală conferință internațională.

Puterile contra Serbiei.

Viena. — Se comunică din Londra: După cum se știe în cercurile competente de aici Anglia și Franța au dat guvernului sârbesc sfatul să oprească înaintarea armatei sârbești spre Durazzo. — Din Petersburg se anunță că guvernul rus a somat guvernul sârbesc să oprească intrarea armatei sârbești în Durazzo.

Istovirea trupelor bulgare.

București. — Un corespondent ocazional al unui ziar bucureștean, care a petrecut mai mult timp prin Filipopol și Hermanli, trimite menționatului ziar o scrisoare de un interes deosebit, în care se arată situațiunea groaznică în care se găsește de fapt acuma, armata bulgară. Iată scrisoarea:

.....Armata bulgară este redusă realmente la mai puțin de jumătate, din cauza atacurilor furioase și nebunești cu baioneta. Infanteria a ajuns la mai puțin de jumătate din cauza acestui mod de a se lupta. Astfel, pot preciza, că regimentele Nr. 2, 4, 5, 18 și 29 nu mai au decât între 300—400 oameni. Divizia I (Sofia), a II-a (Filipopol), a V-a (Rusciuk) și a VI-a (Vidin) sunt reduse la o a treia parte. *Afirm, din isvor competent, că pierderile armatei bulgare până la 25 Octomvrie st. v. se urcă la 70—80.000 oameni. Afară de aceștia peste 20 de mii bolnavi de tifos zac în spitale. Orașele: Filipopoli, Tatar-Bazargik, Eski-Zagra și Kazanlik nu sunt acum decât niște spitale, pline de răniți și bolnavi. Ce trebuie să fie la Stara-Zagora și Mu-*

stafa-Pașa, unde șoptele la ureche spun că zecimi de mii de bolnavi și răniți!

Din întreaga armată bulgară, intrată în luptă, dacă există azi a treia parte. De aceea comandamentul suprem a cerut Sârbilor să vie în ajutorul Bulgarilor. Artileria a suferit mai puțin; cavaleria, însă, a fost decimată, pur și simplu. În toate orașele prin cari am trecut, erau acum aduși băieți dela 15 la 18 ani, cărora li se dădea arme. Ei erau apoi instruiți de niște veterani, îmbrăcați în cojoace.

Pretutindeni e o jale mare, e o stare de spirit ce duce la nebulie. Pustiirea locurilor de tot ce-a fost pe ele adaugă și mai multă groază în suflete. Oficialii însă tot nu au pierdut curajul și speranța. Ei speră însă în ajutorul Rusiei. Se tem foarte mult de România și toți întrebă de cumva a fost mobilizată armata românească. Comerț nu mai există. În toate orașele, din 5 prăvălii, 4 sunt închise. Chiar de se va mări Bulgaria, li va trebui totuși cel puțin 40 sau 30 de ani ca să revie ce a fost până deunăzi. La Filipopol am văzut câțiva prizonieri turci și la Hermanli vre-o 50 turci răniți. Ei zăceau fără nici o îngrijire. Jurnalele bulgare, cari mai apar, nu scriu decât de pierderile Turciei.

Bulgarii au luat în armată supuși străini, eu forța. Batalionul armenesc compus din 1000 de oameni, din Rusciuk, a fost redus la 120 de oameni. Armenii și Grecii din Rumelia s'au înrolat toți. Locuitorii turci, de prin orașele pe unde am trecut, stau indiferenți spunând că... Allah e mare. Din ei armata bulgară n'a recrutat, dar și ei sunt în mare mizerie. În Sofia nimeni nu vorbește tare. Se șoptește la ureche cu frică. Legea marțială înspăimântă pe toți. Femeile bulgare din orașe s'au făcut surori de caritate. Mizeria din sate nu se poate descrie.

Tratatul de pace.

Viena. — Cu privire la știrile răspândite din Londra și Paris relativ la mediațiune, cercurile inițiate declară că toate marile puteri au aderat la ideea mediațiunii, în sensul că cererea de mediațiune a Turciei să se comunice mai întâi Statelor Balcanice. Dacă guvernele statelor balcanice primesc mediațiunea, ele vor fi chemate să stabilească condițiunile armistițiului. Se crede că mediațiunea va avea loc în curând.

Condițiunile Bulgariei.

Viena. — Guvernul bulgar a elaborat o lucrare amănunțită în care se cuprind condițiunile pe cari Bulgaria le formulează în numele alianței balcanice, și anume:

1. Turcia predă statelor balcanice însemnate teritorii, între cari Macedonia și o mare parte din Turcia.
2. În privința Adrianopolului Bulgaria pretinde cel puțin atât, că ea să poată dărâma forturile de aci.
3. Bulgaria renunță de a ocupa Constantinopolul.
4. Bulgaria încă cere autonomia Albaniei.

Pretențiile României.

Viena. — „Deutsches Volksblatt” din 14 Noembrie publică un articol din peana unui diplomat român despre atitudinea României. Între altele se ocupă și cu pretențiile României relative la noua stare de lucruri din Balcani. „România cere, afară de libertatea egală a tuturor popoarelor în privința limbei și religiunii în toate statele balcanice, și o mică regulare a graniței de către Bulgaria. Această regulare se va face de o comisiune mixtă compusă din reprezentanții marilor puteri și din statele cele două interesate. Pe lângă aceasta mai pretinde o autonomie a Macedoniei cu capitala Salonik. Din această provincie vor face parte Grecii, Macedo-români, Albanezi, Sârbi, Bulgari și Turci.

S'a încheiat armistițiul?

Constantinopol. — Din sursă bine informată se anunță, că Turcia a acceptat condițiunile Bulgariei și că azi la amiază s'a încheiat armistițiul. Amănunte lipsesc.

Scutari nu capitulează.

Rieka. — O știre primită la cartierul general spune că toți locuitorii creștini și mahomedani din Scutari, în urma bombardării violente de ieri au trimis delegați la comandantul turc Hasanriza bey spre a-l ruga sau să capituleze sau să reia ofensiva. Riza ar fi declarat că datorită sa e să se aperse cât mai mult timp, va putea.

Medua. — De trei zile Muntenegrenii au început un atac mai violent contra orașului Scutari, până acum însă n'au obținut nici un rezultat. Granatele cad în mijlocul orașului distrugând clădirile mai importante. Astfel granatele au atins azi consulatele austriac și englez și au distrus casa unui inginer francez. În oraș domnește o mare panică. Albanezii fac mari dificultăți muntenegrenilor. Se zice că un batalion muntenegrean, care venea dinspre Drina, a fost complet nimicit la Alessio de trupele turco-albaneze.

Sultanul să ia comanda armatei.

Constantinopol. — Principele Sabahedin a publicat o scrisoare deschisă către Sultan, și care se vinde ca o broșură în străzile din Sтамбул, în care stăruiește ca Pașahul să se pue, împreună cu întreaga familie imperială în capul trupelor ca Sultanii de odinioară.

Autorul scrisoarei spune că pricina înfrângerilor turcești e prea marea centralizare a imperiului; dacă Turcia ar fi urmat o politică de înțelegere cu toți vecinii, alianța balcanică ar fi azi sub președenția Sultanului.

Presa străină despre atitudinea României.

Budapesta. — „Pester Lloyd” (telegrama corespondentului special din București): Atitudinea politicii românești este azi foarte limpede și își are expresiunea ei în complexă și solidaritate cu Austro-Ungaria și Tripla alianță.

România este însuflețită de cea mai adâncă dorință de pace și se ferește de o acțiune izolată ca și de luarea de măsuri militare prin cari ar putea să aducă o complicațiune a situațiunii ce nu ar fi de nici un folos. În acelaș timp domnește aci cea mai complexă siguranță că la regularea chestiunii balcanice România va fi sprijinită în mod necondiționat de cele trei state aliate în pretențiunile ei. (Telegrama aceasta o publică exact sub aceiaș formă și „Die Zeit”, „Neue Freie Presse” și „Neues Wiener Journal”).

Rusia în ajutorul Serbiei.

Viena. — „Neues Wiener Journal” află din Berlin o știre, care a provocat senzație în toate cercurile diplomatice. După lungi parlamentări ministrul sârb din Berlin a declarat că Serbia își menține punctul de vedere cu privire la ocuparea unui port în Adriatică și că în realizarea acestui scop este sprijinită de Rusia. Kiderlen Waechter, voind a se convinge personal asupra acestui adevăr, s'a dus eri la ambasadorul rus din Berlin și l-a întrebat dacă într'adevăr Rusia a promis Serbiei că va sprijini cu cea mai mare energie pretențiile Serbiei. Răspunsul ambasadorului rus a avut un caracter liniștitor, prin care a desavuat cu desăvârșire pe ministrul sârb din Berlin. Ambasadorul rus a declarat că Rusia nu și-a luat nici un angajament față de Serbia și nu i-a promis nimic.

Paris. — Rezultatul pozitiv al întrevederilor pe cari le-a avut Danew la Budapesta este că Serbia a renunțat la anexarea Albaniei, și consimte la dorința Austriei și Italiei ca Albania

Prăvălie nouă!

PINTEA și KLEIN

MAGAZIN DE GHETE, PĂLĂRII ȘI MODĂ PENTRU DOMNI s'a deschis în

ARAD, strada Deák Ferencz n-rul 4. Vis-a-vis de Librăria „Diocezană”.
(Pi 340-52)

fic declarată stat național independent. În schimb Austria nu pretinde Serbiei să indice o neamală.

Propunerile lui Sasonov.

Paris. — Din Petersburg se telegrafiază că ministrul de externe Sasonov a conferit ieri timp îndelungat cu reprezentanții Austro-Ungariei și Germaniei. Oficial n'a transpirat nimic asupra amanunțelor acestei conferințe. Din cererile politice însă se anunță că Sasonov a făcut noi propuneri pentru aplanarea pașnică a conflictului austro-sârb. După această propunere Muntenegru ar primi un port la sud de Anbrari, sub condiția ca Serbia să aibă dreptul de folosire de acel port pentru stabilirea comunei cu Adriatică, însă fără ca guvernul sârb să se amestece în administrația portului.

Lupte crâncene la Adrianopol.

Mustafa Pașa. — Deși armatele bulgare au cucerit două forturi importante la Adrianopol, totuși situația bulgarilor pare a fi destul de gravă. Unele forturi turcești opun o rezistență dăria. Forturile Kara-Iostabja, Seitan și Hadir-lik sunt situate între pădure închizând drumul dinspre Maras și sunt construite din beton. Bulgarii neavând tunuri de asediu suficiente, încearcă atacuri cu baioneta. În urma unui atac al bulgarilor, la care au luat parte două batalioane, sau reîntors din luptă numai două companii. Trupele bulgare din Kadimkioi, atacă în cursul nopții regiunea dintre Ajnali Milet și un fort spre nord. Linia ferată dinspre Maras este în mâna bulgarilor. Se dau lupte inversurate pe malul drept al Mariței.

Salonicul mărul discordiei.

Vicna. — În ultimul moment au sosit telegrame anunțând știrea că generalul Teodoroff a telegrafiat regelui Ferdinand că Salonicul este pus sub sceptrul lui. Știrea a produs aici o senzație colosală. Importanța acestui fapt este din cele mai mari. Dacă Salonicul va fi cerut de Bulgaria fata lucrurilor în Balcani va fi cu desăvârșire schimbată, chiar față de ceea ce se credea în ultimul timp că va fi. Pare că înainte de încheierea alianței balcanice s'a stabilit partea fiecăruia, dar cum nici unul din aliați nu spera să obțină succese așa de mari ca cele obținute, Salonicul a rămas afară din combinație. Grecii profitând de faptul că n'au întimpinat nici o rezistență, au înaintat repede la Salonic și l-au ocupat. Bulgarii cred că ei sunt cei mai îndreptățiți ca să ocupe Salonicul. Ei au și trimis de îndată armată, care a fost bine primită de greci. Odată ce armata bulgară a intrat însă în Salonic, bulgarii au declarat orașul ocupat de ei, fără să fie cont de prezența trupelor grecești. În acest chip un conflict din cele mai grave între cei doi aliați pare inevitabil. În cercuri diplomatice autorizate se spune că vizita lui Danefi, președintele Sobraniei, la Budapesta, are de scop să anunțe această lovitură dibace pe care bulgarii au dat-o la Salonic.

Franța pentru încheierea păcii.

Paris. — Primul ministru, d. Poincaré, într-o cuvântare rostită la banchetul comitetului republican al industriei și comerțului a amintit silințele guvernului francez pentru menținerea păcii și a declarat că punctul de vedere al cabinetului din Paris nu a variat și va rămâne tot pentru conciliațiune.

Franța a păstrat în această privință un contact strâns cu aliații și prietenii ei. Guvernul din Paris, ca și cel din Londra și Petersburg, a fost de părere că gravitatea situației cere convorbiri generale și că Europa întreagă trebuie să caute soluția problemelor numeroase și complicate ridicate de războiul actual din Orient. Conversațiunile generale erau angajate chiar înainte de începerea ostilităților și, dacă îndoita

formula a reformelor și a statu-quoului ne parazi învechite, nu trebuie uitat că în ajunul războiului ea era adoptată chiar de statele balcanice și că la această dată formula sus zisă reprezintă sfortarea comună a marilor puteri în favoarea păcii. Această silință a fost nobilă și Franța nu poate regreta că a susținut-o.

CRONICA ȘCOLARĂ

Adunarea de toamnă a învățătorilor gr. cat. din despărțământul Mediaș.

S'a ținut adunarea de toamnă la 9 Nov. a. c., și de data asta tot în școala gr. cat. din Mediaș. Cu conducerea adunării a fost însărcinat Ștefan T. Seceta învățătorul local, care a fost ales de președinte conform punctului penultim din program; iar în locul dânsului ca bibliotecar Ioan Pleșa învățător în Velț.

Ca întotdeauna am avut de față numai pe Prea Onoratul protopop Ioan Moldovan. Prelegerea practică a ținut-o Ștefan Seceta cu despărțământul clasei I, propunerea literii h după metoda fonomimic, tot d-sa a ținut o conferință despre acest metod, recomandându-l colegilor săi.

O altă disertație a fost recenziunea cărți urgurești pentru intuiție a învățătorului Iuliu Crișan din Seliște. Aprecierea făcută din partea învățătorului Manase Lajos a fost prea măgulitoare. O recomandă colegilor săi.

Tot disertație a ținut și Laurențiu Moldovan despre „Gramatica română în școala primară. Și dsa recomandă colegilor săi a nu eschide propunerea gramaticii române, dar a o propune fără manual și deodată cu studiul limbei române. Să se pună însă pond mai mare pe compoziții și partea practică a stilisticii, care până acum a fost cam neglijată, așa că azi un bărbat în stare să uple un mandat postal sau să scrie o adresă corectă.

S'au cetit rapoartele obișnuite, cari s'au aflat în ordine. S'au cetit procesele verbale din ședințele anterioare. La primul proces verbal luat în adunarea de primăvară, în care s'a însemnat și hotărârea ca membrii din comitatul Târnavei mari, să se facă membrii reuniunii învățătorilor de stat din Sighișoara, căci s'a constatat că din cei prezenți nici unul nu s'a făcut membru, — nici din cei prezenți, dar mi-te din cei trei absenți!!

Față de cei ce absentează dela adunare fără motiv se va purcede în modul cel mai riguros. Nu numai se vor pedepsi în bani, dar vor fi publicați cu numele în ziar să-i știe lumea ca pe unii ce nu-și fac datoria nici față de ei înșiși.

S'au autorizat două persoane ca să ia parte la examenele finale din întreg protopopiatul Mediașului. Aceștia sunt datori a face raport amănunțit adunării din toamna viitoare, precum și senatului școlar protopopesc. Astfel se va delătura aprecierea examenelor după timp, comoditate, sau influință...

În fiecare an se va trimite alte persoane și așa membrii vor câștiga mult pentru înaintarea învățământului. Nu ar strica dacă și alte despărțăminte ar lua astfel de hotărâri bune.

Era să uit că am mai avut și un oaspe la adunare: colegul gr. or. din Mediaș Virgil Imbăruș. S'a revanșat față de colegul său Ștefan Seceta când cu ocaziunea adunării inv. gr. or., a luat parte însoțind pe d. Valer Suci prof. preparandial din Blaj. — Bine ar fi să se facă începutul de apropiere în toate părțile.

Ca încheiere adaug că adunarea a fost la nivelul chemării sale. Disertațiile și prelegerea practică au fost declarate de succese. Văzând membrii despărțământului că sunt mai puțin ca irății din protopopiatul Ibașialău, au prins dor

de muncă. S'au anunțat doi prelegători și doi disertatori. Deci a fost bună despărțirea...

Să auzim de bine.

„Ierus”.

INFORMAȚIUNI

Arad, 15 Noembrie 1912.

Dela „Reuniunea femeilor române” din Arad. Onoratul public doritor de a mai cumpăra lozuri de ale loteriei „Reuniunii femeilor române” este înștiințat că le mai poate încă procura dela Internatul de fete, strada Dedek Ferencz 27, și că se pot încă pune la sortarea din 16 n. c., ce va avea loc la orele 3 p. m.

Premiera baletului „Prometheus” de d. Grigore cavalier de Pantasi pe muzica neîntrecutului Beethoven a avut loc Marți seara pe scena teatrului național boem din Praga cu succes strălucit. Presa cehă și germană face elogii autorului și relevă calitățile extraordinare ale acestui op ținut în stil distins; adevărat artistic și lipsit cu desăvârșire de tradițiile de șablon. D. Pantasi a fost de repetite ori chemat la rampă și foarte aplaudat.

Știm că un mare poem chorlografic românesc („Povestea soarelui”) al dlui Pantasi se găsește în studiu la Teatrul Național din București. Într'aceea la opera din Viena se continuă reprezentările baletului său „Nippes.”

(c. n.)

† Immormântarea lui Octavian Smigelschi. Azi înainte de amiază — pe un cer senin și surizător precum a fost și vesnic seninul suflet al marelui dispărut — a sosit dela Pesta coșciugul cu osămintele celui care a fost nu de mult marele artist al neamului — Oct. Smigelschi.

În sumetul lugubru al clopotelor dela catedrala sf. Treimi, cari tulbură pentru câteva clipe liniștea sărbătorească a Blajului — s'au adus osămintele dela gară și s'au așezat pe catafalca în biserică catedrală.

Clopotele își urmează cântecul, care sfășie inimile de durere, iar ochii noștri privesc înlacrămați și sufletul re sângeră de durere, când primim coșciugul, care ascunde pentru totdeauna pe Octavian Smigelschi...

Da, pentru totdeauna... totdeauna. Octavian Smigelschi s'a stins și a stins cu sine deodată și flacăra vie a marelui său talent, care a făcut fală neamului nostru din Ardeal și Țara ungherească... S'a stins pentru totdeauna!!

După amiază — se va face immormântarea.

Familia a publicat următorul anunț funebru:

Cu adâncă durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoscuților trecerea la cele veșnice a preascumpului și neuitatului nostru, sot, tată și frate

Octavian Smigelschi

profesor pictor

intâmplată în Budapesta în 10 Noembrie 1912 la ora 6 a. m., după îndelungate suferințe, împărțat fiind cu sf. Sacramente ale muribunzilor, în al 47-lea an al vieții și al 13-lea al fericeitei căsătorii.

Rămășițele pământești ale iubitului decedat se vor așeza întru nădejdea învierii, Joi în 16 l. c. la orele 2 și jumătate p. m. în cimiterul comun, lângă osămintele mamei lui.

Rugați-vă pentru el!

Blaj, la 13 Noembrie 1912.

Văd. Pulcheria Smigelschi n. Căluțiu, soție Dr. Victor Smigelschi, Vasile Smigelschi frați Victor, Maria, Octavian, Olga și Magdalen, fii și fiice.

(+)

BRAUN M.

CROITOR PENTRU DOMNI

magazin de haine pentru bărbați, băieți și copii

ARAD,

bulevardul Arhiducele Iosif (József főhercegút) nr. 3. Vis-à-vis de sta-

tula lui Kossuth.

Ba 367-3

Nou avocat român. Primiul: Am onoare a vă aduce la cunoștință, că mi-am deshis cancelaria advocația în Beiuș (Belényes) vis-a-vis de „Judecătoria”, casa d-nei văd. Véghsö. Cu deosebită stimă: Dr. Cornel Papp avocat.

Dela „România Jună”. Incredințați că ne veți da și de acum înainte distinsul dv. sprijin, vă rugăm să binevoiti a primi omagiile noastre, și, în acelaș timp, a da publicității următoarele: Societatea Academică „România Jună” din Viena în ședința plenară din 10 l. c. și-a constituit comitetul pe anul administrativ 1912--1913, precum urmează:

Președinte: Eulampiu Slatineanu, colab. inst. Radiologie. Vice-președinte: Nicolae Drugociu, stud. în litere. Secretar de externe: Stefan Suciu stud. acad. com. Secretar de interne: C. cavalier de Zopa, stud. medic. Controlor: Alexandru Nyilvan, stud. acad. com. Casar: Aurel Maniu, stud. acad. com. Bibliotecar: Gheorghe Bodnărescu, stud. ing. silvic. Econom: Eugeniu Casparovici, cand. absolv. medicină. Comisiunea literară: Prof. E. Rabener, E. Slatineanu, N. Drugociu, A. Cotruș, St. Suciu. Secțiunea muzicală: A. Medrea, L. Nicorescu, T. Kavasy, V. Jurka. Secțiunea de revizie: V. Mironciuc, G. Ioanctiu, Trâmbiționi. Pentru comitet: Eulampiu Slatineanu președinte, Stefan Suciu, secretar de externe.

Post de inginer orașenesc în Caransebeș. Pentru ocuparea postului de inginer în Caransebeș s'a deschis concurs. Timutul acesta curat românesc deschide perspective frumoase pentru cariera unui tânăr român, mai cu seamă că postul acesta nu este incompatibil cu o eventuală ocupațiune privată. De altcum și retribuțiunea pecuniară este convenabilă. E interesant a aminti că vicecomitele comitatului Caraș-Severin a pus ca o condiție necesară cunoașterea limbei române și germane cel puțin în mod conservativ.

Erz-Schwaben. Universitarii șvabi „Deutschgesinnt” au înființat în Budapesta clubul lor propriu după ce s'au despărțit de Sașii din Ardeal, deoarece s'au convins că oportunitățile acestora nu este în raport cu atitudinea celor din Bănat. Deocamdată sunt cam 25 de inși, din Nemți cari au un număr de peste o mie ca ascultători ordinari la universitatea din Budapesta. Animația cu care s'a pornit mișcarea asigură că în curând numărul lor va crește.

Cluburi excentrice. La Grand-Guignol, în Paris, s'a reprezentat de curând o piesă care pune în scenă un club unde se joacă în așa condiții, încât cel care pierde trebuie să se sinucidă. Vă închipuiți groaza spectatorilor când actorii trăgeau cartea fatală și trebuiau să se supui soartei. Să nu credeți că sunt exagerări neîntâlnite în lume. La Londra a existat un club al sinucizilor. Cu deviza: „moartea vindecă toate relele”, membrii veneau aci când îi apuca cu disperare și-și trăgeau un glonț după ce n'aveau noroc la joc.

Mai era un club „Abduction club” unde intrau decavații, deboșaii, vagabonzii cu calități fizice, spre a lupta toți pentru ca unii din ei să se însoare cu zestre și s'o toace cu ceilalți... „Eternel club” strângea pe alți maniaci, hotărâți să nu lase nici odată clubul fără să fie un membru acolo, așa încât, cu ocazia unui foc, era să arză membrul destinat să nu iasă din club în aceea zi. Atunci s'a dat în pînă peste 400.000 litri de porto, 200 butoaie de brandy. La „Clubul posacilor” membrii se privesc, fumează și tac. La „Clubul izolațiilor” vin toți cei cari suferă de mania singurătății; se primesc și femei, dela 25 ani în sus. „Clubul celor fără nas” adăpostește pe cei cu cari natura a fost sgârșită în ce privește apendicele nazal. Din contră, „Clubul năsoșilor” primește pe cei prea mult dotați.

Muntenegrencia. Le putem judeca temperamentul și mentalitatea după anecdota populară de mai jos. Gordana, fată de păstori, avea mai mulți curtezani pentru frumsețea ei. Pe care să ia Gordana de soț? Intr'o zi îi invită pe cei trei mai principali la ea acasă. Când aceștia sosesc, o găsește în prag, cu mâna întinsă deacurmezișul. Cel dintâi învățase apucăturile dela oraș. O luă deci cu delicatețea:

— Te rog fii bună și lasă-mă să intru.
— Intră, îi zise Gordana făcându-i loc să treacă, dar nici odată nu-mi vei fi bărbat.
— Lasă-mă să intru, zise al doilea, scurt dar cuviincios.

— Intră, dar nic ipe tine nu te iau.
Al doilea fu mai practic. O apucă de mână, o asvârli cât colo și pătrunse în casă ca un stăpân.

— Tu vei fi soțul meu, exclamă Gordana aruncându-se la gâtul lui; tu ești adevărat muntenegrean!

Acum pricepeți de ce muntenegrencia s'au dus la război și au făcut minuni.

x Atrag atențiunea on. public, care va sosi în Arad cu prilejul serbărilor centenarului seminarului român gr. or. din loc, asupra estuantului din grădina de iarnă și a localităților caferelei hotelului „Central” Cu distinsă stimă **Csermák Ágoston** ospătar. (Ce 567—2.)

x În atelierul românesc **Ion și Aurel Cotărlă** sculptori tănclari și auritori etc în Oravița-română (Oravițafalu, Krassószörény megye) premiați cu medali și diplome dela expozițiile din București, Sibiu, Panciova și Lugoj, se lucrează: Icoanoste (temple) fronturi, jeturi, rîpote, chivote etc. adică întreg aranjamentul bisericesc, în orice stil și cu prețuri absolut solide. La dorință pot veni la fața locului, pe speșele mele, pentru deplina înțelegere asupra lucrărilor. Spre asigurare nu se cere înainte nici un ban, până după predarea lucrului: un favor, ce dela maestri străini nu se poate avea. La cerere servesc cu atestate dela lucrări de până acum. Se capătă chivote și rîpote cu preturi foarte reduse, să se ceară de probă deosemnuri. Rog binevoitorul sprijin românesc. (Ce 488—26).

Ultima oră

Bulgarii la porțile Constantinopolului.

Sofia. — În capitala Bulgariei populația e într'un adevărat delir. De pe câmpul de luptă a venit știrea că Bulgarii au rupt linia de bătăie dela Ceatalgea și e chestiune de câteva zile numai, când își vor face trupele bulgare victorioase intrarea în capitala imperiului osman.

Acțiunea de pace.

Frankfurt. — Corespondentul lui „Frankfurter Zeitung” telegrafiază din Constantinopol: Poarta a plenipotențiat pe Osman Nizami Pașa, marele ambasador al Turciei la Berlin, să ia rolul de mijlocitor al păcii.

Sofia. — Ieri au sosit aici doi bărbați politici din Turcia, având misiunea să inițieze tratativele de pace.

Sofia. — Marele vizir, Kiamil Pașa, a adresat guvernului bulgar întrebarea, cari sunt condițiunile lui de pace. Bulgaria va cere, ca Turcia să-și retragă toate trupele din vilaețele europene și să le treacă în Asia mică. Deasemenea cere predarea orașelor Adrianopol și Monastir.

Conflictul cu Serbia.

Viena. — Răspunsul Serbiei la condițiunile puse de Tripla Aliaută n'a sosit nici azi. Și e probabil că el va întârzia încă câteva zile, cu atât mai vârtos că în unele cercuri din Serbia se afirmă tot cu mai multă hotărîre că Germania nu sprijinește sincer monarhia noastră. Despre lucrul acesta s'a vorbit și în consiliul de miniștri din Belgrad, unde s'a hotărât chiar a se trimite o misiune specială la Berlin, spre a se convinge de atitudinea Germaniei. Suntem convingși că nici răspunsul cancelarului german nu va fi favorabil pentru pretențiunile sârbești, dar e întrebare dacă opinia publică sârbească se va mulțumi cu atâta și știm din experiența trecutului că această opinie are în Serbia de cele mai multe ori un glas hotărâtor. Și apoi nici atitudinea Rusiei nu s'a clarificat încă pe deplin. Așa că astăzi cu greu vom putea prevedea ce va aduce ziua de mâine.

Belgrad. — Atacurile în contra monarhiei continuă în presa sârbească. „Tribuna” din Belgrad scrie că dacă Austro-Ungaria va împiedica pe Sârbia să pună mîna pe un port de mare, această atitudine ușor poate provoca un război. În acelaș senz, ba chiar cu mai multă ură, scriziarele „Politika” și „Mali Journal.”

Viena. — Representantul Serbiei la Viena Șimici care se zice că-și va părăsi în curând postul, a declarat următoarele asupra aspirațiilor sârbești:

— Nu-mi pot închipui, cum s'ar putea împiedeca înaintarea trupelor lui Jivković. E foarte probabil că trupele sârbești își vor atinge scopul, înainte de a interveni diplomația europeană. E absolut greșită credința că Serbia vrea să câștige un port de război la Marea Adriatică. Ea nu dorește decât să-și asigure posibilitatea de a-și face independent exportul de oricare stat străin și pentruca să-și ajungă acest scop, are neapărată nevoie de un port comercial. Sper că în cele din urmă totuș se va găsi o formulă de înțelegere între atitudinea monarhiei și între justele aspirații ale regatului sârbesc.

CRONICA SOCIALA

Concert în Panciova.

Vineri în 8/XI st. n. la Sf. Dimitrie cu ocazia hramului bisericii din Panciova s'a dat seara în sala hotelului „Trompeter” un concert împreunat cu teatru, din partea „Reuniunii femeilor române” din loc în favorul său cu concursul „Reuniunii române de cântări.

Concertul s'a început cu „Imn de serbare” cor mixt.

Apoi d-șoara Stroea ne-a declamat „Dragoste învrăjbită” de G. Cosbuc.

A urmat apoi cor bărbătesc care ne-a cântat frumos „Plângerea unei floricele” de I. Vidu.

În fine... o liniște, un murmur de admirație și apoi deodată cele două nimfe... cu o față de paloare fină încadrată în frumoase bucle ondulate, cu ochii mari și negri ca păcatul cu mînuțe albe și delicate cari cu mișcările lor grațioase tradau pe copilele crescute în Apus, conservatoristele de vioară, gingașele și draguțele d-șoare Cornelia și Valeria Popescu fiicele neobositului preot Damian Popescu din Ofcea, a-par pe scenă.

Cu mult simț și multă gingașie ne cântă din vioară cunoscuta arie mexicană „La Paloma” și acordurile ei triste și liniștite saltă ușurel prin sală iar în sufletul nostru ne trezesc trista amintire a groazniciei catastrofe din Mexico când, tînăra păreche Don Jose cu o zi înainte de ce-a fost executat Maximilian s'a furisat tiptil pe lângă zidurile fortăreței unde era închis și au cântat această jalnică melodie dându-i totodată de știre că groaznicul sfârșit se apropie pentru că împăratul când o auzi prima oră și-a exprimat dorința de-a auzi cântecul „La Paloma” chiar în cea mai înfricoșă oră a vieții sale. Sfârșind cu „La Paloma” publicul a erupt în aplauze sgomotoase cari amenințau a nu mai înceta iar frumoasele noastre bătăne au fost rechemate pe scenă.

Au cântat apoi renumitul „Rode-Concerto” care e foarte greu și bogat în părți brilante.

De încheiere ne-au executat încă două cântece românești „La fântână la izvor” și „Hai mândro să ne iubim” cântate cu foc și temperament apoi arcușul mannat cu atâta dibăcie și eleganță nu poate decât să stoarcă admirația publicului.

S'a predat apoi o piesă de salon „Vacanții” de M. Baiulescu. Au jucat frumos și cu siguranță d-na F. Ghedrement și Dnul L. Mioc dovedind că au talent scenic și intonație corectă.

A urmat apoi dansul până în zorile zilei.

Bibliografie.

Au apărut următoarele prețioase studii ale dlui N. Zaharia (București, Calea Grivitei 25; depozit general la Librăria Socec):

1. *Psihologia oamenilor mari*. Genialitatea. — Inspirația. — Fericirea. — Timiditatea. — Valoarea morală. — Atitudinea în fața morții. — Sinuciderea. — Pesimismul lui Traian Demetrescu. — Amorul dintre George Sand și Alfred de Musset. — Amorul lui Spencer și al lui Ibsen. — Mizantropia lui Schopenhauer. — Celebritatea. — Prețul 2 lei. Volumul are 288 de pagini.

2. *Tipuri sociale*. Intrigantul. — Arivistul politic. — Nihilistul intelectual. — Arivistul literar. — Funcționarul arivist. Un volum, 1 leu 50 bani; ediție de lux, 2.50.

3. *Mihail Eminescu*. Vieța lui. — Nebunia. — Temperamentul și caracterul. — Pesimismul. — Valoarea morală. — Zâmbetul lui. — Vieța sentimentală. — Cum concepea amorul. — Inteligența și imaginația. — Geniul său poetic. — Romanul „Geniu pustiu”. — Nuvelele lui. — Personalitatea sa artistică. — Vederile lui politice. — Eminescu ca om și literat. — Bibliografia scrierilor lui Eminescu, despre Eminescu și despre Veronica Micle. 1 vol. de 358 pagini, 3 lei; Ediție de lux, 4 lei.

4. *Studii Psihologice*. Remușcarea. — Remușcarea în dramele lui Shakespeare. — Dezolarea. — Consolarea. — Calomnia și lingușirea. Prețul 1 leu; Ediție de lux, 1.50.

Recomandăm cu căldură publicului românesc aceste studii de mare valoare pentru intelectualitatea neamului nostru. D-sa mai are și alte studii apărute în anii trecuți ca: Frica de moarte, Filozofia prostului, Cuceritorul de inimi etc.

Rubin Patița sen.: *Munții noștri. Țara topilor*. Despre trecutul munților Apuseni ai Transilvaniei. Partea I: Din cele mai vechi vremuri până la 1785 a cor 1.60 + 10 fil porto. De vânzare la librăria „Tribuna” din Arad.

Eliodor Constantinescu. Discuții în jurul clasicismului în Franța. — Criza morală a învățământului nostru secundar. (Râmnicul-Vâlcea, Tip. soc. „Matei Basarab”; prețul 075 bani).

A apărut: *Romanul Cerului* astronomie pentru toți de *Victor Anestin*. Sunt mulți cari cred, că pentru a cunoaște misterele bolței cerești îți trebuie studii matematice superioare. Nenumăratele scrieri astronomice populare din toate țările culte, dovedesc contrariul. În „Românul” Cerului”, dr. Victor Anestin a insistat numai asupra noțiunilor cari pot fi înțelese de oricine, fără nici o pregătire specială. „Romanul Cerului” e o călătorie ușoară și plăcută, care familiarizează pe cei cari o întreprind cu mărșelul univers din care face parte Soarele și Pământul nostru. Întâlnim în calea noastră alte Pământuri, dăm peste lumi cari poate nu sunt locuite, iar altele cari acum abia încep să plămădească viața, dăm apoi peste alți sori, peste sori giganti, dubli, sau tripli și diferit colorați; întâlnim îngrămădiri de stele fără număr sau nori giganti din care se nasc sorii.

Autorul „Romanului Cerului” e un bun cunosător al cerului, pe care-l studiază de ani de zile cu lunete de diferite mărimi și la sfârșitul scrierii acesteia dă și indicațiuni asupra modului cum poate fi studiată bolta cerească, cum și asupra amatorilor — astronomi din România, al căror număr sporește mereu.

Prețul 60 bani, de vânzare la librăria editoare Leon Alcalay, — București.

A apărut în editura librăriei C. Sietea: *Isprăvile lui Păcală* de P. Dulfu, ediție populară a 1 leu, și se află de vânzare la principalele librării din capitală și provincă. Prețul 1 leu.

O carte folositoare tuturor cari o vor citi. Dna Iudita Secula, fosta directoară a școlii de fete din Arad va scoate în curind o carte cu titlul „Economia de casă”. Cartea aceasta este de mare interes pentru familiile românești, pentru că are în vedere creșterea aleasă a fetelor, prin strălucite exemple de virtuți, cari sunt florile sufletești ale unei femei culte, prin imbodul de cultivare a altruismului, a sentimentelor nobile și a unei raționale economii de casă, de care societatea românească are cea mai mare lipsă, și mai ales în vremele, când cu pași mari grăbim să ținem rindul neamurilor civilizate. Dna Secula va scoate cartea aceasta în teaurile tipografiei „Neamul Românesc” din Vălenii de Munte. Dsa mai este autoarea unei frumoase cărți „Din vremuri apuse” primită cu cea mai largă ospitalitate de publicul nostru din România, unde s'a tipărit. Aprecierile elogioase ce i s'au făcut volumului „Din vremuri apuse”, anticipează o garanță deplină noiei cărți a dnei Secula. În numărul nostru din 14 (27) Octomvrie a. c. la rubrica „Pagini răslete” am publicat precuvântarea cărții și, în vederea editării ei, rugăm publicul românesc să anticipeze autoarei suma de 2 cor. plus 20 fileri porto, trimițându-o pe adresa: *Iudita Secula* Arad, Deák Ferencz 3 b I. em.

POȘTA REDACȚIEI.

Timișoara. Raportul despre adunarea vechei asociații funebreale — nu se poate publica.

C. D. Avem atât de puțin spațiu, încât nici noi nu putem să scriem deocamdată în chestiune.

Dlul V. V. (Budapesta). Am citit și noi articolul respectiv, dar am văzut că nu-i sincer. Nu vezi ce scrie despre Basarabia?

Dlul Isăceanu (Mănăstirea Suceviței, Bucovina). Cel mai bun răspuns la epistola d-tale este vorbirea dlui N. Iorga la Dacia, articolul dlui A. D. Xenopol în „Adevărul” și părerile altor bărbați care-și dau seama de însemnătatea vremilor prin cari trecem. Salutare!

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Timotei David. Dragus. Dorința nu ți-o putem satisface.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

NAGY JENÓ,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ - KOLOZSVÁR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plățire în rate, pe lângă
garanță de zece ani. (97-120)

Un scriitor

de avocat cu praxă de mai mulți ani, posedă limbile română, maghiară, și germană. Caută post cu intrare momentană. Adresa:

BENBÁD ZSIGMOND,
(Be 577-3) Szászváros.

înțea cu care un loc relativ așa de micuț îți oferă spre privire unul după altul peisajurile cele mai interesante și bizare. Numai faptul acesta e îndeajuns să-ți dovedească gustul preoților muncelor, cari și-au ales spre recreare acest locșor drăgălaș. Și într'adevăr e surprinzător faptul, că s'a format aici o astfel de republică spirituală. Aici nu mai întâlnești priviri întunecate și îngâmfate de mândrie de clase. — Totul e liber și bine-venit.

Privind cu atenție locurile, cari îmi aminteau câte-o bucată literară cetită mai nainte mă plimbam singur și gânditor prin parc. Mă simțeam oarecum așa de stingher neocunoscând pe nimeni cari îi întâlneam. Pomii, cari liși țeseau covorul albeniu pe cărările uscate treceau pe dinaintea-mi și visurile, pe cari mi le făurisem în anii de copilărie, când pentru prima oră am auzit rostindu-se numele de București... Las la dreapta două fotițe rumene și cu ochi cuminți, cari amăgite de farmecul artei lui Rafael luaseră tableta și șevaletul la mână. În fuga unei ochiri obsorv o parte a Cișmigiuului destul de bine prinsă într'un pastel.

Intr'un târziu ridicându-mi ochii zăresc din nainte-mi pe un cunoscut, fost camarad de școală al meu.

Plin de bucuria întâlnirii îl salut cu dragoste cu cuvintele obicnuite dela liceu:

„Salve, dragă Iosife, dar pe aici”. Se uită la mine surprins; apoi îmi povestește, cum a lăsat teologia, pentru ea să se dedice artei pentru care era chemat. După aceea îmi povestește iluziile, pe cari și-le-a făurit în aceste zile de însuflețire și mizerie.

Și bucuria nădejzii liceărea în ochii lui vioi. „Că rabd, n'am ce face” — zise el cu o nuanță fină de unor, — rabd pentru realizarea unui ideal comun; deci foamea mea e foame națională”, sfârșește el izbuenind într'un ris nervos. Mai târziu interesându-mă de el mi s'a spus că e unul dintre cei mai buni elevi ai dlui Popovici, directorul Conservatorului de muzică de aici.

O singură meteahnă mai mare am aflat aici. Larva groaznică, ce-o fac băieții vânzători de ziare. Unele apar de trei-patru ori pe zi aducând știri cari de cari mai fabuloase. Așa aruncă ochii pe titlul gigantic de deasupra paginei unui ziar „Adevărul”, pare-mi-se, și citesc uluit de groaza de a nu mă fi lincălizit prea tare pentru ca să citesc greșit... Citesc... „Intrarea Bulgarilor în”... ghiciei! în... Constantinopol... Și lumea entuziasmată eumpără vărsând din belșug câte cinci parale pentru 2 pagini de ziar, așa numitele ediții speciale...

De câteva zile Maj. Sa Regele petrece în Sinaia. Intre alți oameni politici, azi a plecat și d. Disescu. Absența Regelui e judecată ca un semn prevestitor de vremuri virozoase pentru România cea până mai ieri alaltăieri absolut neutrală. Sosirea Regelui se așteaptă cu o ardoare febrilă și totodată și primele destăinuiri ști... din... anturagiu... Ah, mi-e frică încă de pe acuma de eventualele „idiții” de seara, dimineața, amiază... etc.

Un student care pentru întâia oră a trecut granița românească.

Abonați

„POCĂIȚII”

Cea dintâi lucrare românească asupra acestei secte, provăzută cu indice și registru biblic. La orice întrebare deschizi cartea și afli răspunsul!

Preoților! Aveți predicile gata împotriva pocăiților!

Manual indispensabil. Abonament la autor: până în 10 Noemvrie st. v. 2 cor. + 10 fil. porto. A se adresa la:

Dr. Nicolae Brânzău,
paroh în Vulkán.

(Ba 563-3)

(T6302-10)

INȘTIINȚARE.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că atelierul meu de

croitorie engleză pentru domni
din strada József Főherceg nr. 2. I-am strămutat în strada József Főherceg nr. 1. etajul I.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public din loc și provincie, sunt

Cu distinsă stimă:

Tóth Ferencz.

In cancelaria subscribului afla imediat aplicarea
un candidat de avocat
in practica. Reflectantii sa se adreseze subscribului, aratand si conditiunile.

Dr. Gavril Suelu,
avocat Hatszeg.

(Su 569—5)

Aviz.

Videm per vagon sau in mic ab gara
Marosillye

Rachie de prune curata

(din prune bistrite).

Achia se poate fierbe si sub supravegherea cumparatorului pana la finea lunii
Noiembrie. (Pu 545—3)

„PRUNA”

societate pe actii industriala si comerciala in MAROSILLYE.

Anuale folosite si noi

pe toate instituttele de invatamant precum si certificate si recvizite de scris se capata cu preturi ieftine la libraria **Pichler Sándor**, Arad Libertatii (Szabadság-tér) nr. 1. (107—100)

(Su 6—280)

Gustați

berea SLEPING-car
in fabrica „Bragadiru”.

„Cafeneaua Vadászkiirt”

Aduc la cunoastinta on. public din Arad, ca am preluat fosta cafenea VASS, pe care am transformat-o radical si am aranjat-o foarte luxos dupa modelul cafenelelor din capitala.

Deschiderea cafenelei — care de aci incolo se va numi

Cafeneaua Vadászkiirt

va avea loc Sambata seara, in 5 Octombrie n. cu concursul cunoscutului taraf, constatator din 18 membri a fiilor lui CAROL RACZ din Debrecin.

Buffet. — Mancari calde si reci.

Libele de abonamente moderate, cu 20% rabut la mancarile de cafenea (afara de bauturi spirtoase).

Inalzire centrala in intreaga cladirea.

Roaga binevoitorul sprijin:

IOAN LORINCZ, proprietar.

Cel mai mare deposit de blanarii

STEFLEA, blănar

Sibiu-Hermannstadt, Grosser Ring 18.

Imi permit a atrage atentionea on. public asupra depositului meu, bogat asortat, de boa, mansoane, dupa moda cea mai noua, dela cele mai ieftine pana la cele mai fine, precum si blane de calatorie, saci pentru picioare, mansoane pentru vanat, caciuli, etc. si tot soiul de piei, — pentru sezonul de iarna. Pentru veritabilitate garantez.

Reparaturi sau transformari rog a mi-se aduce de vreme la cunoastinta deoarece in sezonul inaintat nu pot fi toate primite.

Premiat cu medalia de stat la expozitia de blanarii din Budapesta in anul 1911.

[Se 890—10]

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV.-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execută cărți poștale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietrii monumentale, după orice fotografie. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

(Ku 108—)

Tot felul de **STAMPILE** dragute, ieftine și de o execuție practică, apoi orice articole din această branșă se pot procura numai dela prima fabrică de stampile din Sibiu a lui

A. R. FELD

fabrică de ștampile de gumă

Sibiu-Nagyszeben str. Elisabeta 17.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă.

Costume engleze pentru dame, precum și toffelul de haine de stradă, toaleto de teatru; execută elegant și modern

PATAKI F.

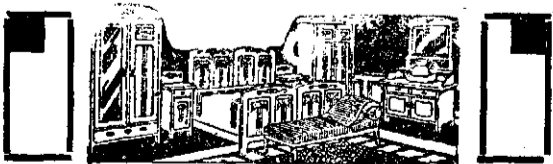
atelier modern de croitorie pentru dame.

TIMIȘOARA — FABRIC (Temesvár-Gyárvaros) Fútca 11.

(Pa 483—)

VERES FERENCZ

FABRICĂ PENTRU LUCRĂRI DE MĂSAR ȘI PENTRU MOBILE, ARANJATĂ CU MAȘINI ELECTRICE DEJ—DEÉS, Str. Kossuth L. nr. 62.

Execută toffelul de lucrări în branșă măsuritului precum și mobile pentru casă, — birouri, — prăvălii, — farmaci și aranjarea școlilor după orice desemn.

Mare magazin permanent de mobile pe lângă prețurile cele mai convenabile.

(Ve 195—)

Radó Gyula

magazin de pardesiuri pentru dame

■ **ARAD** ■

Au sosit

noutăți de

toamnă și

de iarnă,

asortiment bogat:

- Raglance engleze,
- Pardesiuri moderne pentru dame,
- Paltonașe de plisă,
- Pardesiuri Brocca,
- Paltoane pentru teatru,
- Blane engleze,
- Pardesiuri de lână,
- Costumuri engleze,
- Paltoane pentru fete,
- Pardesiuri pentru copii,
- Talii moderne,
- Halaturi, jupoane, mod.

Haine și talii de doliu.

Prețuri fixe. Telefon 238.

(Ra 531—10)

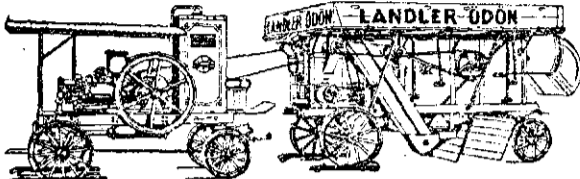
Renumitele

MOTOARE CU ULEIU BRUT

MOTOARE CU BENZIN, LOCOMOBILE, IMBLĂTITOARE EXCELENTE. ARANJAMENTE PENTRU MORI.

De vânzare pe lângă cea mai deplină garanție și în rate pe mai mulți ani, la:

Lander Ödön Motortelepe, Budapest, VI Lovag-u. 2.

NOUȚATE! Lucru bun și ieftin!

Cheltuiala de lucrare 1/2 sil. Fără control dăm partea finanțelor.

Motoarele pot fi văzute în lucrare și imediat se expediază. Locomotive și motoare uzate se schimbă. Catalog de prețuri ilustrat gratis.

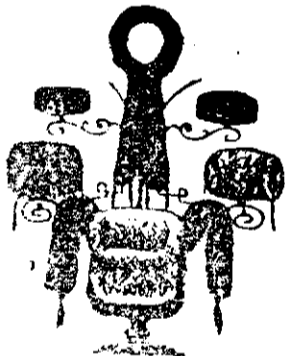
La 161-26

Cel mai mare magazin de blănărie.

Bordy József

Marosvásárhely Széchenyi-tér 52.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile.

Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie.

— manșoane, boale căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust.

Prețuri ieftine.

Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-u. rang.

(Bo 126)

Ingrădiri cu pietri mormântale.

Lespezi pe mormânt, sarcofage

dela cele mai simple până la cele mai pompoase, din material foarte durabil care întrece piatra cioplită, cu prețuri ieftine pe lângă garanție; execută pardoseli de granit, totfelul de specialități de pietrii artificiale, vase de flori, stâlpi, decorații pentru grădini, fântâni arteziane, trepte, decorații pentru zidiri, în orice stil; desemnuri și proiecte face gratis și în provincie:

Némethy István,

sculptor, întreprindere de zidiri cu ciment și beton
Gluj—Kolozsvar, strada Bástija n-rul 4.

TELEFON nr. 644.

Ne 156-20

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.**SITUAȚIUNE SUMARA.**

1911.

29 Octombrie

221 596 577
260 227
177 474 984
17 524 020
11 984 111
17 696 577
4 227 621
6 071 026
780 166
805 973
114 516 170
29 891 369
70 783 415

673 562 236

12 000 000
30 763 062
4 614 728
473 864 890
2 446 952
1 678 241
114 516 170
33 678 193
673 562 236

ACTIV

159 638 577 Rezerva metalică aur. 161 231 907
61 958 000 " trate aur 65 688 000
Argint și diverse monete 495 876
Portofoliu român și străin 174 897 030
(*) Impr. pe ef. publice 12 703 500
" în cont curent 12 900 320
Efectele Capitalului social 11 949 854
Efectele fondului de rezervă 17 416 377
" fond. amort. imob. mob. și mașin. de imprim 4 165 821
Imobile 6 286 492
Mobilier și mașini de imprimerie 820 159
Cheltuieli de administrație 835 546
Depozite libere ! 110 320 895
Conturi de valori 31 230 292
Conturi curente 94 562 854

PASIV

Capital 12 000 000
Fond de rezervă 32 778 965
Fondul amort. imobili. mobil. și mașin. de imprim. 4 910 526
Bilete de bancă în circulație 482 859 320
Profit și Pierdere 3 035 011
Dobânzi și beneficii diverse 2 527 391
Depozite de retras 110 320 895
Conturi diverse sold 56 444 474

Scontul 6%

*) Dobânda 6%

1912.

20 Octombrie 27 Octombrie

227 502 447 228 919 907
495 876 527 061
174 897 030 192 841 428
24 392 939 25 038 820
11 949 854 11 949 854
17 416 377 17 378 577
4 165 821 4 158 321
6 286 492 6 286 492
820 159 820 159
835 546 835 732
110 320 895 110 116 547
31 230 292 33 065 785
94 562 854 72 218 301

704 876 582 702 239 979

12 000 000 12 000 000
32 778 965 32 778 965
4 910 526 4 911 876
482 859 320 480 619 300
3 035 011 3 036 111
2 527 391 2 724 411
110 320 895 110 116 547
56 444 474 56 047 639
704 876 582 702 239 979

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

VÂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44-46.

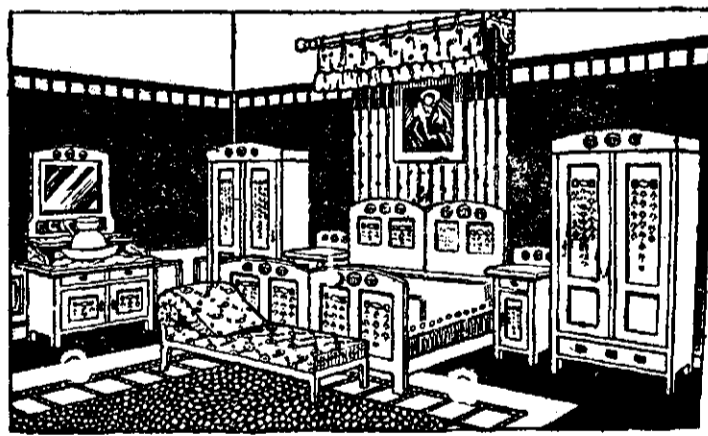
Cea mai renumită

mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECZ).

Sa 118-120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianе excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Ingrădiri cu pietri mormântale.

Lespezi pe mormânt, sarcofage

dela cele mai simple până la cele mai pompoase, din material foarte durabil care întrece piatra cioplită, cu prețuri ieftine pe lângă garanție; execută pardoseli de granit, totfelul de specialități de pietrii artificiale, vase de flori, stâlpi, decorații pentru grădini, fântâni arteziane, trepte, decorații pentru zidiri, în orice stil; desemnuri și proiecte face gratis și în provincie:

Némethy István,

sculptor, întreprindere de zidiri cu ciment și beton
Gluj—Kolozsvar, strada Bástija n-rul 4.

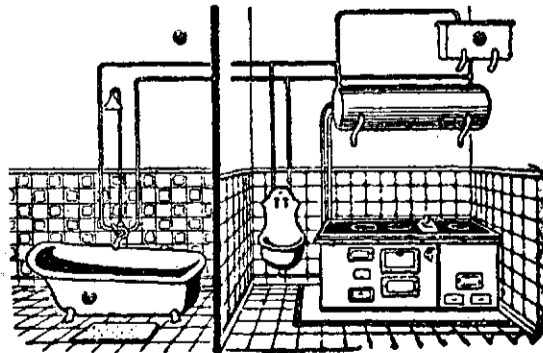
TELEFON nr. 644.

Ne 156-20

Bruno Widlasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. — Atelier special de instalațiuni pt. lumină electrică, apaduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closete.

SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scări), balustrade și îngrădiri de morminte după desen sau după planul propriu; cuptoare și cazane, montări și transmisiuni pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de closete pentru canalele din oraș. Instalări de băi, apaducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă (construcții proprii), cari s'au adeverit de cele mai bune până acum. Closete patent scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un ger de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani. (VI 159-60)

Cea mai perfectă execuție de instalări de lumină electrică, telefoane și telegrafe. Vânzare de cazane de aramă și țincute. — Proiecte și planuri gratuit și prompt.

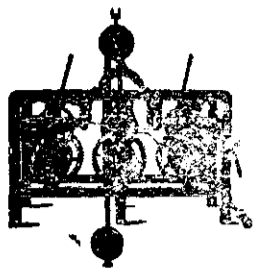
Avălia românească
de coloniale și delicate a lui
George Ștefu

din Arad, strada Deák
Ferenc 7. (în față cu „Li-
brăria diecezană”) are

Telefon pentru oraș și provincă:
Nr. 881.

(Se 549—10)

Oroloage de turn

pentru palate, aces
comunale, fabricii, lo-
cuințe private regu-
lează și aranjază mai
favorabil:

Müller János

Succesorul lui Mayer Károly

dela prima aranjare cu vapor a fabricii
de oroloage din

Budapesta, VII., Tökölly-ut n-rul 52.

(Casa proprie).

Cataloage și specificări de prețuri trimit gratis
Mu 102—25 și franco.

In atențiunea băcanilor!

MORI pentru MAC

ȘI

CUMPENE

excelente și cu prețuri mode-
rate se capătă la fabrica

THINSZ A.

BUDAPESTA, IX, str. Liliom 50.

Ti 163 60

Bencsik Zsigmond în DEVA

Ară: Ghete americane și franceze cusute cu mâna
atelierul propriu precum și ghete gata, format modern
pentru bărbați femei și copii. Ga-

și ghete comode și pentru
gimnastică. Mare magazin de gume
cunoscute de Sullivan pentru tocuri
de ghete și creme excelente. Ghete
pentru picioare neregulate și bol-
navile le pregătesc după măsură.

La comande din
provincie este destul
de trimite o gheată
posibilită. — Serviciu
prompt

Be 318

Karton Aladár

„Alba” fabrică de ghips Orăștie-Szászváros.

Oferă ghips fabricație proprie, fabricat după sistem
englez brevetat, de-o soliditate mare deci un ghips

special de stucatură pentru sculptură

modele și alabastru

care poate suferi mare mixtură, — expediat prompt și even-
tual pentru expediere mai târzie, cu prețurile cele mai mo-
derate.

Faceți o încercare, deoarece

K 135—30

cine lucrează cu ghips „Alba” face economie în bani!

CINEMATOGRAFUL

„APOLLO”

ARAD.

Azi Sâmbătă se va prezenta pentru ultima oară:

„Fericire scump plătită”

dramă senzațională in 3 acte.

In 17, 18 și 19 Noemvrie n.:

„Balerina orientală”

atracție senzațională in 3 acte.

(A 557—1)

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința on. pu-
blic din loc și provincie, că după o lungă
călătorie de studii în Viena în institutul de
artă KOZEL, fotograf de curte

ATELIERUL FOTOGRAFIC

din MEDIAȘ, bulev. Pieței nr. 14—15, l-am
aranjat conform cerințelor moderne, cu cele
mai noi aparate fotografice; totodată mi-am
angajat și un conducător expert pentru ate-
lier. In urma acestora sunt în plăcuta pozi-
țiune a sat-sface tuturor pretențiunilor onor.
public. — Rugând binevoitorul sprijin al on.
public sunt

Cu deosebită stimă:

IDA GUGGENBERGER.

(Gu 466)

Cine voește să cumpere
INCĂLȚĂMINTE

fabricate în țară într'adevăr fine, comode,
elegante și durabile acela să cumpere cu
încredere dela

IOAN VUIA, Sătmar
(SZATMÁR) Deák-tér.

— (In casa lui Keresztes András). —

Ține în magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și cio-
boate pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte
moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execu-
țiunii drăgălașe sunt neîntrecute. — La dorință se pregătesc totfelul
de ghete și cioboate după măsură.

Dacă doriți să cumpărați
Tea și rum fin

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZ

în ARAD.

TEA:		RUM:	
	Cor.		Cor.
1 pachet mixtură f. fină	—50	1/2 litru „Hungaria”	1:10
1 ” ” ” ”	1—	1 ” ”	2:20
1 ” ” ” ”	2—	1/2 ” „Jamaica II”	1:30
1 ” ” fină 1/4 kg.	250	1 ” ” II	2:60
1 ” sfărmături fine	—40	1/2 ” ” I	1:80
1 ” ” ” ”	—80	1 ” ” I	3:60
1 ” ” ” kg.	7—	1/2 ” ” fortior	2:70
1 ” POPOFF nr. 4	7—	1 ” ” ”	5:40
1 ” ” ” 6.	5:50	1/2 ” ” antiqu	3:70
1 ” ” ” 8	4:50	1 ” ” ”	7:40

Comenzile făcute cu poșta se
expediază prompt.

(Vo 506—)

Cele mai fine și mai elegante haine
pentru bărbați și copii,

cel mai potrivit și cel mai ieftin izvor de
cumpărare pentru orice îmbrăcăminte se află la

MOSKOVITZ ZS.

Arad, (edificiul Teatrului)

unde e asortiment bogat și cel
mai bun croi.

Atrag atențiunea binevoitoare a P. T.
preoți, precum și a d-ilor teologi și pedagogi
asupra îmbrăcămintelor „ȘAGUNA” făcut de
mine, ce se poate cumpăra exclusiv numai
la mine, precum și redingote și veste
preoțești.

Orice îmbrăcăminte cumpărată dela mine,
se străformă după măsura corpului fără nici
o plată.

Telefon nr. pentru oraș și comitat: 534.
Intrebuintarea telefonului pentru P. T. public
gratuit.

Comande din provincie se
eفتهuesc momentan. (Mo 558—2)

Agencia principală a fabricii de mașini a căilor ferate imp.

și reg. Mare depozit de mașini de îmblătit, motoare cu
benzină, absolviitoare de gaz, cu gaz, locomobile,
mașini cu aburi, aranjamente pentru mori toffelul de ma-
șini și recvizite economice. Noutate! Patent Record II,
mașini de semănat, excelentă: 3 mașini combinate.

Agencia fabricii de mașini Massey-Harris soc. pe acții în

TORONTO (America-nordică), pentru legarea snopuri-
lor, mașini secerătoare, aparate pentru cositul ierbei, tă-
vălicuri și grăpi cu colți. Noutate! Mașină sistem Mas-
sey-Harris pentru grebarea brezdelor combinată cu
aparat pentru întorsul fânului, două mașini combinate,
executate din oțel.

Agencia fabricii de mașini FEHÉR MIKLÓS soc. pe acții

BUDAPESTA, pentru locomobilele „Record” cu ben-
zină, pluguri, îmblătitoare și vehicule, — pentru mâ-
narea morilor, motoare cu benzină și oleiu brut și achi-
zite pentru mașini de îmblătit, precum și aparate de
tăiat pentru mori și pentru despicarea lemnelor. Aran-
jamente complete pentru cemeră de nutrețuri.

Agencia soc. pe acții Alfa Separator pentru toffelul de ma-

șini pentru lăptării,
aparate pentru răcirea untului, vase pentru lapte, aran-
jamente complete pentru lăptării; cele mai bune aburi-
toare pentru nutrețuri.

Automobile, autobusuri în orice mărime cu garanță.

Mașini pentru transportări de greutate cu aburi și benzină

Ardesie-Eternit, cel mai bun material pentru acoperit.

Schimb de orice fel de mașini de îmblătit; motoare, mașini și
rechizite economice excelente.

Achizite pentru orice mașini, cu prețuri ieftine.

Reparaturile mașinelor și a rechizitelor economice se execută
cu spec'alitate și cu prețuri foarte ieftine.

Birou și depozit: **IOSIF LÁNYI** Brașov strada Lurgă 201.
Telefon Interurban: 382.

(La 505)

Sticlar pentru zidiri și
portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi,
sau totfelul de reparări prompt și
cu prețuri ieftine. Expediez ieftin
rolete mecanice de pânză și trestie
- - pentru ferestri - -

(Fi 226—50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

Margel N. ciasornicar și giuvaergiu :
ORĂȘTIE (Szászváros) Vásárutca
lângă „HOTEL CENTRAL”.

Cel mai mare depozit de totfelul de ciasornice de aur și argint precum și ciasornice de meta și nickel. Articii de argint de China Berndorfer Cristoffle și tacâmuri de argint. Ochelari și zwickeri de Rathenov. Articole optice de aur și argint. Reparaturi solid și ieftine.

(Ma 467)

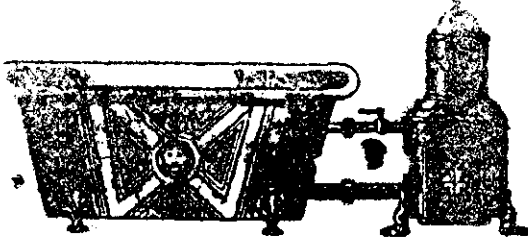
Carl Piffel,

Premiat de mai multe ori.
prima fabrică de
obiecte de metal

Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Missis-utca sarkán Krauszer-féle házban.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scaldat, de sezut și pentru copii, scaune pentru scaldat, încălzitoare și vane de scaldat după cel mai bun sistem (sistem propriu). Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte edibctee e mtal: precum ciubere, ucloare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tăbliță cu numărul casei și cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Conduct pentru apă, aranjări pentru baie și closete engleze cu neîntrecutul aparat »Temes«.

Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruci.
Catalog de prețuri la dorință gratuit.
Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.
P1 23-60

EDUARD v. DERERA urmașul lui BADOCSAY.

Temesvár-Josefstadt, Scud'er Platz 1.

TELEFON 374.

Telegrame: DERERA, Temesvár.

Recomandă depozitul său bogat în tot felul de tinichea, ferecături la clădiri și mobile. Instrumente pentru toate ramurile industriale, Afriqué de calitate primă, colivii pentru pasări, mese de spălat pentru culine, patente, dulapuri de ghiță, aparate de făcut unt și aranjamente pentru culine, depozit mare de vase trainice de fier, cuptoare „Meteor”, cuptoare „Triumph”, vase de aluminiu, impletituri de drot (sârmă) spirțuri de vil.

Serviciu atent, prețuri fixe și ieftine.

Ospătăria „Gambrinus” Arad.

Atrag atențiunea on. p. ~~no~~, care v. sosi în Arad cu prilejul serbării centolarului seminarului gr. or. român din lo., asupra restaurantului și berăriei „GAMBRINUS”, unde zilnic se capătă vinuri excelente, bere proaspătă și alte băuturi curate. Mâncări gustoase. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Cu distinsă stimă:

NOVOTNY LAJOS, proprietarul ospătăriei „GAMBRINUS”. (No 435)

THE VERA

American Shoe

Cele mai perfecte

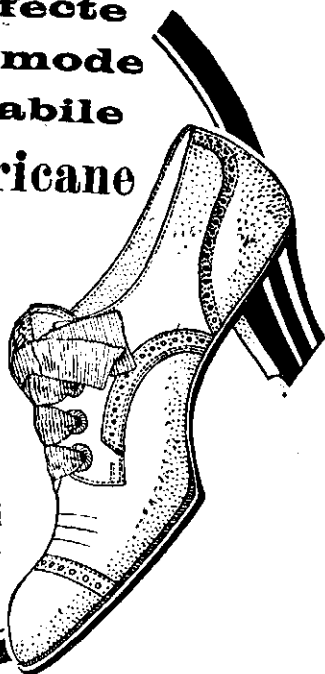
Cele mai comode

și mai durabile

ghete americane

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by Rice & Hutchins Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

(Bu 233)

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, sgârçiri, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgăiel, etc. folosește:

Purgativul de fier (epohajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

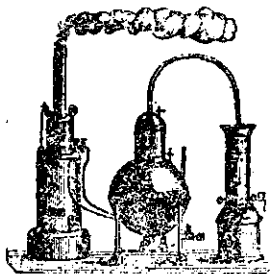
O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane 80 fleri.

sută de ani nulturei românești: onală autonomă, a. onorată de ilor noștri, de real țării, de autoriscolile surori și de popor. evoluția renaște-mează triumfătoa-

și contra lui Napoleon cel mare și prin vitejia voluntarilor români, atrage admirația Domnilorului asupra sa. După terminarea războiului mândrul soldat își schimbă sabia cu toiagul apostoliei. Îmbățișează cu toată văpaia unui suflet mare idealul unei episcopii române și cu acest ideal cutreieră satele românești, adunând iscălituri pentru instanța cătră împărat, ca Românilor să li se deie episcop de naționalitatea lor. El este omul faptelor. În văpaia dorului de a-și vedea idealul realizat își jertfește toată averea familiară. Om de om trezește din letargie și îl pune în ordine de bătaie a luptei de independen-

RADUCZINER LAZAR

ALĂMAR

Timișoara (Temesvágyváros) str. Farkas 12
Casa proprie.

Execută **Cazane pentru spirt**, — pentru vâpsitorie chimică și — pentru **ferberea rachiului** din material excelent, pe lângă garanță și cu condițiuni favorabile de plătire.

Reparările se execută prompt și cu prețuri moderate.

Ra 174—20

Articole de casă de sticlă și porcelan, utensilii culinare, articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier, cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:

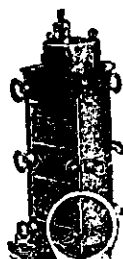
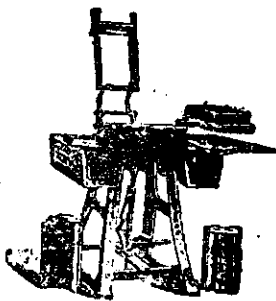
JOSEF JIKELI

SIBIIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.

Ji 34—60

Valorizare de nisip!

Cine are nisip mult să ceară în interesul propriei următoare cataloge și prospecte:

- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.
Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.
B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

SZANTO és BECK, ingineri Fabrică de mașini pentru industria de nisip.
BUDAPEST, VIII., Viola-utca 7 szam.

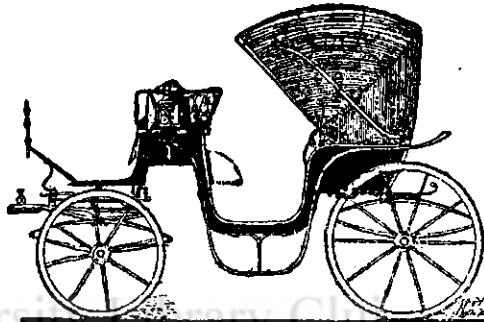
Heinrich Rastel

Ra 70—30

fabricant de trăsuri,

Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin în depozit cele mai moderne **TRĂSURI** precum și totfelul de **CĂRUȚE**. Primesc ori-ce lucrare de **reparare** și **transformare**, vâpsire și pregătire de șele în preț foarte ieftin. o o o

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, tree-
rat, pluguri grape, preșuri,

